

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Lycurgus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

gentis, non omnes, sed vnam (vt fama est) sumpsit A
 sibi Herfiliam, ceteras inter egregios ciues est
 partitus. Iam consequenti honore, charitate, aequi-
 tate in foeminas, vim illam & iniuriam, eximium
 factum ostendit & prudentissimum, adiungen-
 dam fuisse societatem: adeo confudit mutuo
 & conglutinavit eas gentes, fontemque in poste-
 rum rebus aperuit benevolentiae & potentiae. Re-
 uerentiae vero & amoris & constantiae, quibus
 deuinxit connubia, perhibet temporis diuturni-
 tas testimonium. Quippe annis triginta & ducen-
 tis, neque vir vxoris, neque viri confortium de-
 ferere vxor sustinuit. Verum vt apud Graecos val-
 de curiosi, primum nuncupare possunt partici-
 dam, ita cuncti norunt Romani Sp. Catulium vx-
 xori nuntium primum remisisse, sterilem causa-
 tum. Tanto temporis spatio subscribunt ea quo-
 que quae consequuta sunt. Etenim ob necessi-
 tudinem illam participauerunt reges inter se re-
 gnum, & republ. gentes illae. Ex Thesei nu-
 ptis nihil euenit populo Atheniensi ad vllum
 commercium, amicitiae vel communicationis: sed
 offensiones, sed bella, sed caedes ciuium. Aphidna-
 rum postremo amissio: atque aegre deuitauerunt
 ex misericordia hostium (quos supplices vt deos
 cierunt) quin in eandem inciderent, in quam Pa-
 ridis causa Troiani, calamitatem. Mater certe The-
 sei non venit in discrimen tantum, sed Hecubae ex-
 perta est fortunam, deserta a filio atque destituta:
 nisi illud de captiuitate commentum est, quod v-
 tinam sit cum plerisque aliis mendacium. Nam de
 diuinitate quae fabulantur, ea magnum habent
 discrimen. Romulus enim incolumitatem, diis ad-
 modum propitiis, consequutus est. Ad editum Ae-
 geo oraculum, vt foeminis abstineret peregre, non
 fuisse diis cordi natales Thesei, ostendere videtur.

σας ἀρπάσας, οὐ πάσας, ἀλλὰ μίαν (ὡς φασι) Ἐρσιλίαν ἔ-
 λαβεν, τὰς δὲ ἄλλας διένειμε τοῖς ἀγαθοῖς τῆς πολιτείας. ἔ-
 πεισε τῆ μὲν ταῦτα πρὸς ἀγαπῆσαι καὶ δικαιοσύνη πε-
 εὶ τὰς γυναῖκας ἀπέδειξε τὴν βίβην ἐκείνην καὶ τὴν ἀδι-
 κίαν, καὶ ἄλλοις ἔργον καὶ πολιτικὰτα εἰς κρινώνας ἡμο-
 κλίαν, οὕτω σωεμίξεν ἀλλήλοισι καὶ σωεπέθηκε τὰ ἡμέρη, καὶ
 παρέχε πηγὴν τῆς εἰς ἀσπίδος θύοιας, καὶ δυνάμεως τοῖς
 παρῆμασι. ἀδούς ὃ καὶ φιλίας καὶ βεβαιότητος ἡ εἰρ-
 γασαὸ πρὸ τοῖς γάμοις, ὁ χρόνος ἐστὶ μῦθος. ἐν γὰρ ἔπεισε
 τελευτῆ καὶ ἀφ᾽ αὐτοῖς οὐτε αὐτὴ ἐτόλμησε γυναῖκας, οὐ-
 τε γυνὴ κρινώνας ἀνδρὸς ἐγκαταλιπεῖν, ἀλλ᾽ ὡσπερ ἐν Ἑλ-
 λησιν οἱ σφόδρα παρῆτοι τὸν παρῆτον ἔχουσι εἰτεῖν παρῆ-
 κτόνον ἢ μητρὸφόνον, οὕτω Ῥωμαῖοι πρῶτες ἴσασιν ὅτι Καρ-
 εῖλιος Σπείριος ἀπεπέμψατο γυναῖκα παρῆτος, ἀπα-
 δῆαι ἀπ᾽ αὐτοῦ. τὰς ὃ τοσούτω χρόνῳ συμμῆρτυρεῖ καὶ
 τὰ ἔργα καὶ γὰρ ἀρχῆς ἐκοινώνησαν οἱ βασιλεῖς, καὶ πο-
 λιτείας τὰ ἡμέρη, ἀφ᾽ αὐτῶν ὅτι γαμίας ἐκείνην. ἀπὸ δὲ τῆς
 Θυσίας γάμων, Ἀθηνάοις φιλίαν μὲν ὁσδὲν κρινώνας
 ἡσῆρξε παρῆς ὁσδὲνα συμβόλαιον ἔχουσι καὶ πόλεμοι
 καὶ φόνου πολιτείας καὶ τέλος Ἀφιδνας ἀπολέσασαι, μόλις
 ἡσῆρξε τῆς πολέμων παρῆσκλήσασαι, καὶ τοῖς αἰ-
 εἰπόντας, παρῆν ἂν Τραβες ἔπαθον δι᾽ Ἀλέξανδρον. ἢ μῆτοι
 μῆτηρ ἢ Θυσίας ὁσδὲν ἐκείνην ἡσῆρξε, ἀλλ᾽ ἔπαθε τὰ τῆς Ἑ-
 κῆβης, ἐγκαταλιπόντος καὶ παρῆτου τοῦ παρῆτος εἰγε μῆ
 πέπλασαι τὰ τῆς ἀχμωσίας, ὡς ἔδει γε καὶ τοῦτο ἡσῆρξε
 ἔπει καὶ τὰ πλείστα τῆς ἄλλων. ἔπει καὶ τὰ παρῆτου μῆ-
 τολογύμνα πολλῶν ποιεῖ ἀφ᾽ αὐτοῦ. Ῥωμῶν μὲν γὰρ ἢ
 σωτηρία μῆ πολλῆς ἡσῆρξε παρῆς ὁσδὲν ἡσῆρξε, ὁ δ᾽ Αἰγεί δῶ-
 τῆς χροσμός ἀπέχεσθαι γυναῖκας ὅτι ἐξῆνης, ὅσκιεν ἀποφάνειν,
 παρῆ γὰρ μῆ παρῆ γερῆναι τὴν Θυσίας τέκνησιν.

PLVTARCHI

Lycurgus & Numa.

LYCVRGVS.

DE LYCVRGO legislatore, nihil
 omnino quod careat contro-
 uersia, habeo commemorare.
 Nam & origo & peregrinatio
 & obitus, & supra omnia eius
 circa leges commentatio &
 circa republ. constituendam
 variè proditur ab autorib. Præcipua est, qua ætate
 vixerit, contentio. Quidam enim Iphiti æqualem
 & fociū in digerendis festis Olympiacis fuisse per-
 hibent, ex quib. Aristoteles est Philosophus: argu-
 mento vsus disci Olympiaci, qui nominis Lycurgi
 præfert inscriptionē. Alii supputantes tempora ex
 successione eorum qui Lacedæmone regnauerūt,
 vt Eratosthenes & Apollodorus non paucis annis
 eum affirmant primam Olympiadem anteces-
 sisse. Timæus, quum duo Sparta Lycurgi diuer-
 sis temporibus fuissent, in alterum ob eius clarita-
 tem, res gestas collatas vtriusque suspicatur fuisse,
 ac maiorem certè non longè fuisse infra Homeri
 ætatem, nonnulli congressum etiam cum eo. Præ-
 terea tribuit ei Xenophon vetustatis opinionem,

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Λυκούργου ἔ Νουμάς.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

DE LYCVRGO legislatore, nihil
 omnino quod careat contro-
 uersia, habeo commemorare.
 Nam & origo & peregrinatio
 & obitus, & supra omnia eius
 circa leges commentatio &
 circa republ. constituendam
 variè proditur ab autorib. Præcipua est, qua ætate
 vixerit, contentio. Quidam enim Iphiti æqualem
 & fociū in digerendis festis Olympiacis fuisse per-
 hibent, ex quib. Aristoteles est Philosophus: argu-
 mento vsus disci Olympiaci, qui nominis Lycurgi
 præfert inscriptionē. Alii supputantes tempora ex
 successione eorum qui Lacedæmone regnauerūt,
 vt Eratosthenes & Apollodorus non paucis annis
 eum affirmant primam Olympiadem anteces-
 sisse. Timæus, quum duo Sparta Lycurgi diuer-
 sis temporibus fuissent, in alterum ob eius clarita-
 tem, res gestas collatas vtriusque suspicatur fuisse,
 ac maiorem certè non longè fuisse infra Homeri
 ætatem, nonnulli congressum etiam cum eo. Præ-
 terea tribuit ei Xenophon vetustatis opinionem,

εν οἷς τὸν αἰδρα λέγει γερνέαι καὶ τὸς Ἡρακλείδας. ἤδη
 μὲν γὰρ Ἡρακλείδασι δηπουθενῆσαι καὶ οἱ νεώτεροι τῶν ἐν
 Σπάρτῃ βασιλέων. ὃ ὅμοιος βασιλευσὶ τοῖς παλαιῶσι ἐκεί-
 νοις καὶ σιῶντι Ἡρακλείδοι, ὀνομάζοντες Ἡρακλείδας. ἔμην
 ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἔτι πεπλατυμένους τῆς ἰσορίας πειρασόμεθα
 τοῖς βασιλευσὶ ἔχουσιν ἀντιλογίας, ἢ γινωσκόντων μὲν
 τυρας, ἐπὶ μὲν τῶν γεγραμμένων παρὰ τὸν αἰδρα δὲ πρὸς ἕνα
 τῶν διήγησιν. ἐπεὶ καὶ Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς οὐκ Εὐνόμου λέ-
 γει τὸν Λυκούργου πατρός, ἀλλὰ Πρυτανίδος καὶ τὸν Λυκούρ-
 γου καὶ τὸν Εὐνόμου οἱ πλείστοι γὰρ οὐκ ἔτι γινώσκουσιν
 ἀλλὰ Πάρακλέους μὲν τὸν Ἀριστοδήμου γινώσκουσιν Σόον
 Σόου, Εὐρυτίωνα τούτου, Πρυτανίωνα ἐκ τούτου, Εὐνόμου
 Εὐνόμου, Πολυδέκτην ἐκ παλαιῶν γυναικῶν, Λυκούρ-
 γου δὲ, νεώτερον, ἐκ Διατάσσης. ὡς ὁ Εὐτυχίδης ἰσώρηκεν,
 ἔκτον μὲν ἀπὸ Πάρακλέους, ἑνδέκτον δὲ ἀπὸ Ἡρακλείδου.
 τῶν δὲ παλαιῶν αὐτὴ μάλιστα ἔταυμάσθη Σόου, ἐφ' οὗ καὶ
 τοῖς εἰλωτοῖς ἐποίησαντο δούλοι οἱ Σπαρτιάται, καὶ χώραν
 παροικησάτω πολλῶν, Ἀρχαίων ἀποτεμόμενοι. λέγεται
 ὁ τὸν Σόον, ἐν χωρίῳ χαλεπῶ καὶ αἰνῶν πολιορκούμενον
 ὑπὸ Κλιτοίων, ὁμολογήσασθαι τὴν δεικτικὴν γῆν αὐτοῖς ἀ-
 φήσειν, εἰ πῶς καὶ αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ πόρτες ἀπὸ τῆς
 πλησίον πηγῆς. ἡμομένων δὲ τῶν ὀρκίων καὶ ὁμολογῶν, σιω-
 γάζοντα τοῖς μὲν ἑαυτοῖς, διδόναι τὰ μὴ πῶς τὴν βασιλείαν.
 ὁ δὲ τὸν ἑκαρτερήσαντες, ἀλλὰ πρῶτον πῶς αὐτὸν ὅτι
 πᾶσι καὶ ἀβάντα, καὶ παρὰ μὲν ἀμύμον, ἐπὶ τῶν πολεμίων πα-
 ρόντων, ἀπελθεῖν καὶ τὴν χώραν καὶ ἀφαιρῆναι, ὡς μὴ πρῶτον
 πῶς αὐτὸν. ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ὅτι τούτοις θαυμάζοντες αὐτὸν, οὐκ
 ἀπὸ τούτου τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ τὸν παῖδα αὐτοῦ παροικησά-
 σαι Εὐρυπιδάδης. ὅτι δοκεῖ παλαιῶν Εὐρυπίων δ' ἄλλοι μὴ
 ναρχικὴν αἰεῖναι τῆς βασιλείας, δημαγωγῶν καὶ γινώσκον-
 τῶν τοῖς πολλοῖς. ἐκ δὲ τῆς πιαύτης αἰεσεως, τὸ μὲν, δη-
 μου δρασωμόμου, τῶν δὲ ὑπερῶν βασιλέων, τὰ μὲν, ἀ-
 περὶ θανόντων τὰ βιάζεσθαι τοῖς πολλοῖς, τὰ δὲ, παρὰ χα-
 ριν ἢ δι' ἀδελφῶν ὑποφειρόμενων, ἡμομία καὶ ἀπαξία κα-
 τίχε τὴν Σπάρτην ὅτι πολὺν χρόνον ὑφ' ἧς καὶ τὸ πατέρε
 τὸν Λυκούργου βασιλεύοντα σιωπῶν τελευτήσασθαι. διεύκων
 γὰρ ἀφ' ἑμαυτοῦ πινά, μαγικήν καὶ πῶς πληγῆς, ἀπέθανε,
 τὰ παρὰ πρῶτον παιδί Πολυδέκτη καὶ ἀλιπῶν τὴν βασι-
 λείαν. ἀποθανόντος δὲ καὶ τούτου μετ' ὀλίγον χρόνον, ἔδει βα-
 σιλεύειν (ὡς πρῶτον ὄντο) τὸν Λυκούργου καὶ παρὰ γὰρ τὴν
 γυναικα τὸ ἀδελφὸν φαερῶν ἔσεσθαι κύουσαι, ἐβασίλευεν.
 ἐπεὶ δὲ τὸ τὰ χεῖρα ἠδελφῶν, τὴν μὲν βασιλείαν ἀπέφηνε τὸ
 παιδὸς οὔσαι, ἀπὸ ἄρρητον γίνηται, τὴν δὲ δὲ χεῖρα αὐτὸς ὡς
 ὅτι ἔπος διεῖπε, τοῖς δὲ τῶν ἑρφαίων βασιλέων ὅτι ἔπος
 Λακεδαιμόνιοι παρὰ δίκως ὀνομάζοντες ὡς δὲ ἡγῶν παρὰ
 πεμπε κρύφα, καὶ λόγους ἐποίητο, βουλομένη δὲ φησὶν ὅτι
 βρέφος, ὅτι τὰ σιωπῶν ἐκείνη βασιλεύοντι τῆς Σπάρ-
 τῆς, ὅ μὲν ἦτος αὐτῆς ἐμίσησε, παρὰ δὲ τὸν λόγον αὐτὸν οὐκ
 ἀντίπειν. ἀλλ' ἐπαίνῃ καὶ δέχεται παρὰ τοῖς μύθοις, οὐκ ἔ-
 φη δὲ ἰαμβολίσχουσαι αὐτῶν καὶ φαρμακῶν μὲν ἀφαι-
 λυμένεσθαι τὸ σῶμα καὶ κινδυνεύειν. αὐτῶν γὰρ μελήσειν ὅ-
 πως ὅπως ἐκ ποδῶν ἔσαι τὸ γινῆσθαι. οὕτω δὲ παρὰ γὰρ ἄ-
 ρρη τὸ τὸ κρυπτόν, ὡς ἠδελφῶν πικρῶσαι, εἰσέπεμπε
 παρὰ δὲ τῆς ὁδῶν αὐτῆς καὶ φύλακας, οἷς ἂν παρὰ τιτα-
 γμειον, εἰ μὲν ἦν τε γῆ, παρὰ δὲ τῶν αἰσῶν γυναικῶν. εἰ δὲ

Salmas.

A quando eum æqualem Heraclidarum memorat
 fuisse. Nempe fuerunt gente Heraclidæ etiam no-
 uiffimi Lacedæmoniorum reges : sed videtur pri-
 mos illos & suppare Herculi velle Heraclidas ap-
 pellare. At quanquam adè diffona historia est, ea
 tamen sequuti, quæ quamminimas ambiguitates
 & locupletiffimos habent testes, quæ de eo me-
 moriæ prodita sunt, exequemur. Nam & poeta
 Simonides non Eunomum, sed Prytanidem, Ly-
 curgo patrem tribuit. Iam plerique omnes Lycur-
 gi & Eunomi non ita deducunt originem, sed ex
 Patrocle tradunt Aristodemi filio genitum Soum,
 ex quo Eurytionem, huius filium Prytanin fuisse,
 ex hoc ortum Eunomum: Eunomum ex priore v-
 xore tulisse Polydectem, Lycurgum minorem ex
 Dianassa: vt verò author Eutyichidas est, sextum
 à Patrocle, & ab Hercule vndecimum. Inter ma-
 iores eius clariffimus Sous fuit, sub quo Iotas La-
 cedæmonii in seruitutem redegerunt, latum quo
 agrum summotis Arcadibus adiecerunt finibus
 suis. Fama est, Soum, quum in loco aspero & arido
 circumfideretur à Clitoriis, pactum fuisse, si ipse
 totusque exercitus suus ex propinquo fonte bi-
 bissent, agrum se, quem iis ademerat bello, reddi-
 turum ipsis. Quum esset id fœdus iureiurando
 sancitum, concione aduocata suorum, pronun-
 ciasse regnum se ei qui non bibisset, dare. Vbi ne-
 mo se temperare potuit, sed biberunt omnes,
 ipsum descendisse omnium postremum: atque,
 quum consperisset aqua se, hostibus adhuc præ-
 sentibus discessisse: itaq; agrum, quod non potas-
 sent omnes, retinuisse. Quem, etsi ea de re magno
 in honore haberent, non ab eo tamen familiam,
 verùm à filio eius Eurytionidas appellauere, quod
 nimium dominatum regni princeps Eurytion,
 ambitione & populari aura ductus, relaxasset. Ex
 ea remissione quum ferociret populus, & inse-
 quentes reges partim violentius agendo eum of-
 fenderent, partim per gratiam aut fractas iam o-
 pes eius atque auctoritatem minimè retinerent,
 leges conculcatæ & permixta Spartæ omnia per-
 diu fuere: ex qua confusione pater Lycurgi rex oc-
 cubuit. Quum enim manum conferentes dirime-
 ret, cultro coquinario ictus obiit. Regnum maiori
 filio reliquit Polydectæ: quo non diu superstite,
 regnum redibat (vt erat omnium opinio) ad Ly-
 curgum, ac regnauit priusquam vxorem fratris
 constaret esse prægnantem. Simulatq; id fuit per-
 spicuum, declarauit regnum ad infantem, si filius
 esset, spectare: interim regnum tutorio nomine
 administruit. Regum pupillorum tutores vocant
 Lacedæmonii Prodicos. At mulier summisit ad
 Lycurgum, offerens se partum abacturam, si obti-
 nens ille Spartæ regnum, ipsam vellet sibi adiun-
 gere matrimonio. Ille enim verò improbitatem
 mulieris execratus est, postulationem non reiecit
 tamen: sed probantis & conditionem accipientis
 specie, negauit faciendum ei esse, vt elidendo me-
 dicamentis partu corpus suum læderet, & perni-
 ciam sibi accerferet, vbi editus esset, sibi curæ fore
 vt confestim tolleretur è medio. Ita ad partum vsq;
 lætauit mulierem. Vt instare sensit puerperiū, ar-
 bitros enitenti & custodes adhibuit cum manda-
 tis, si puellâ edidisset, vt traderent eam fœminis: sin
 stirpè virilè, ad se, quicquid ageret, vt eâ deferrent.

ἢ ἄρρητον, καὶ μίσησε παρὰ εἰ αὐτὸν ὅ, πᾶσι τὴν τύχην παρὰ τῶν.

ὅτι καὶ Λιβύῳ καὶ Ἰβηρίᾳ ἐπέληθεν ὁ Λυκούργος, καὶ πᾶσι
 τῶν Ἰνδικῶν πλασηθῆς τοῖς γυμνοσοφισταῖς ἀμίλησεν, οὐ-
 δένα πλὴν Ἀεισοκράτη τὸν Ἰσπάρχη Σπαρτιάτῳ εἰ-
 ρηκῆτα γινώσκοντι. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸν Λυκούργον ἐ-
 πόθῳ δῶροντα, καὶ μετεπέμψοντο πολλὰς, ὡς τὸς μὲν
 βασιλεῖς ὄνομα καὶ ἑμίω, ἄλλο δὲ μηδὲν ὡς Δραφέρου τῆς
 πολλῶν ἐργῶν. ἐν οὐκείνῳ δὲ φύσιν ἠγεμονικὴν καὶ δυνά-
 μιν αἰθερῶν ἀγῶν οὐσῶν. οὐ μὲν γὰρ τοῖς βασιλευσὶν
 ἡ ἀβούλητος ἢ παρσία τῶ ἀνδρῶς, ἀλλ' ἠλπίστον οὐκείνου
 συμπαρόντος, ἢ τῶν ὑβείζουσι χρεῶν τοῖς πολλοῖς. ἐπὶ δὲ
 θῶν οἶον πρὸς ἕτω δὲ κειμένους, δι' οὗς ἐπεχείρη τὰ παρῆντα
 καὶ μετὰ τὴν αἰσῶν τῶ πολιτείας, ὡς τῆς καὶ μέγας νόμον
 ὁ δὲ ἐργῶν ὁ δὲ ὄφελος, εἰ μὴ τις ὡς περὶ σώματι πονηρῶ καὶ
 γέμοντι πρὸς δαπάνων νοσημάτων τῶ παρῆντα ὡς κτήσας
 καὶ μετὰ βαλῶν κρεῖσιν ὑπὸ Φαρμάκων δῶ καὶ καταρμῶν,
 ἐτέρως δὲ ῥηται καὶ τῆς διαίτης. Δρανοηθῆς δὲ ταῦτα, πρὸς τὸν
 μὲν ἀπέδημῆσεν εἰς Δελφοὺς, καὶ τῶ θεῷ χροσάμνος καὶ
 ῥύσας, ἐπὶ δὲ τὸν Δραβόντον οὐκείνον χροσῶν κομίζων,
 ὡς θεοφιλῆ μὲν αὐτὸν ἢ Πυθίᾳ πρὸς εἶπε, καὶ τὸν μάλλον ἢ
 αἰθερῶν δυνομίας δὲ χροσῶν διδόναι καὶ καταμῆν ἔφη τὸν
 θεὸν ἢ πολὺ κρεῖσιν τῶ ἄλλων ἔσαι πολιτείας. ἔσπαρθεῖς δὲ
 τούτοις πρὸς τῶς ῥήσιν, καὶ συνεφάσθησθαι παρε-
 κείλ, κρύφα Δραλερῶν τοῖς φίλοις πρὸς τὸν, εἶτα ἕτως
 καὶ μικρὸν ἀποτόμνος πλῆθόνων, καὶ σιωπῶν ὅτι τῶ πρὸς
 ξιν. ὡς δὲ ὁ καρὸς ἦκε, τελεῶντα τὸς πρὸς οὐκ ἐκείσε
 μὲν τῶ ὅπλων ἔωθεν εἰς ἀγῶν πρὸς εἶναι, ὡς πλῆξεν
 ἐνεκα καὶ φόβου πρὸς τοῖς ἀντιπρὸς τῶν. ὡς εἴχοι τοῖς
 ὅτι φανερὰ τοῖς Ἐρμιπποῦ ἀνέγραψε τὸν δὲ μάλιστ' αἰσῶν
 Λυκούργου ἔργων κρινώθησθαι πρὸς τῶν καὶ συμπαρῆμα-
 τῶν ἀμῶν τὰ πρὸς τοῖς νόμοις, Ἀειθμιάδαν ὀνομάζουσι.
 ἀρχομῶν δὲ τῆς παρῆντα, ὁ βασιλεὺς Χαερίλαος φοβηθεῖς,
 ὡς ἐπὶ αὐτὸν ὅλης τῆς πρὸς εἶναι σιωπῶν, κατέφυγε
 πρὸς τῶν Χαλκίοικον εἶτα πειθεῖς καὶ λαβῶν ὄρκους, ἀνέ-
 στη, καὶ μετῆγε τῶ πρὸς τῶν, φύσει πρὸς ὡς ὡς πρὸς
 καὶ λέγεται συμβασίλῶντα τῶ Ἀρχέλαον αὐτῶ, πρὸς πρὸς
 ἐγκωμιάζοντα τῶ νεαίσχον, εἶπε, Πρὸς δὲ αἰσῶν εἶη Χα-
 ερίλαος ἀπὸ ἀγαθῶς, ὡς ὁ δὲ τοῖς πονηροῖς χαλεπὸς ὅστις
 πλῆθόνων δὲ χροσῶν μῶν ὑπὸ τῶ Λυκούργου, πρὸς τὸν
 ἡ καὶ μέγιστον ἢ κατῶν τῶ γέροντων, ἡ φησὶν ὁ Πλά-
 τῶν τῆ τῶ βασιλέων δὲ φησὶν φλεγμῶν ὡς μῶν, καὶ
 ῥομῶν ἰσοψῶν, εἰς τὰ μέγιστα σωτηρίαν αἶμα καὶ σω-
 φροσύνην πρὸς εἶναι. ἀπορῶν μὲν γὰρ ἢ πολιτεία καὶ δῶ
 κλίσσα μὲν ὡς τοῖς βασιλέω ὅτι τυραννίδα, μὲν δὲ ὡς
 ὁ πλῆθος ὅτι δημοκρατία, οἱ ἔρμα τῶ τῶ γέροντων
 δὲ ὡς μῶν ἡμεῶν καὶ ἰσορροπία, τῶ ἀσφαλε-
 σαίτω πρὸς εἶναι καὶ κατῶν, αἰ τῶ ὅκτω καὶ εἴχοι γέ-
 ροντων τοῖς μὲν βασιλευσὶ πρὸς τῶν, ὡς ἀπὸ τῶν
 πρὸς δημοκρατία αἰσῶν δὲ ὑπὸ τῶ μὴ ἡμεῶν τυ-
 ραννίδα, τὸν δὲ ἀπὸ τῶν πρὸς τῶν. ποσὺ τοῖς δὲ κατῶν τῶ
 ναί φησὶ τοῖς γέροντα Ἀεισοτέλης, ὅτι τελεῶντα τῶ πρὸς
 τῶν μὲν Λυκούργου ῥομῶν, δύο τῶ πρὸς εἶναι ἕκαστελι-
 πον δῶ δειλιάσαντες. ὁ δὲ Σφαῖρος δὲ δὲ ῥησὶ φησὶ ποσὺ τῶ
 ῥομῶν τοῖς τῶ γῶν μετῶν. εἶη δὲ αἰσῶν τῶ πρὸς
 δὲ δὲ εἰσῶν τετράδι πολλὰ πλάσασθαι δῶ τελοῦμῶν, καὶ ὅτι τοῖς αἰσῶν μῶν ἰσῶν ὡς μὲν τῶ
 εἶσα, τελείως ὅστις ἐμοὶ δὲ δοκεῖ μάλιστ' αἰσῶν ποσὺ τοῖς δῶ δειξῶν πρὸς γέροντα, ὅπως οἱ πρὸς εἶναι τελεῶντα,

A Nam quòd iustrauerit Africam & Hispaniam In-
 diamq; emensus sit, atq; vsus ei fuerit ibi cum Gy-
 mnosophistis neminem tradere, extra Aristocra-
 tem Lacedæmonium Hipparchi filium, memini.
 At Lacedæmonii absentem desiderauerunt Ly-
 curgum, ac crebrò eum accersuerunt, quod
 reges putarent nullo insigni, nisi nomine & hono-
 re, excellere vulgo, in illo indolem suspicerent ad
 imperandum natam, & hominum alliciendorum
 facultatem. Nec verò reges reditum eius graua-
 bantur, quòd sperarent eius præsentia impoten-
 tiam plebis repressum iri. Ergo regressus ad ita a-
 nimatos, aggressus est ilicò res nouas moliri, &
 mutare rempub. quasi leges singulares nullum ef-
 sent operæpretium facturæ, nisi, sicut corporis af-
 fecti & diuersis infecti morbis præsentem resolu-
 uisset versassetq; medicamentis & purgationibus
 intemperiem, aliam inde nouam inchoasset vi-
 uendi legem. Quum hæc haberet deliberata, pri-
 mum Delphos est profectus, consultoq; deo &
 factis peractis, regressus domum est cum celebra-
 to illo oraculo quo diis charum eum, & deum po-
 tius quàm hominem vates appellauit: rectam reip-
 institutionem petenti, concedere & annuere re-
 spondit deum, eam quæ longè omnium esset re-
 rump. futura excellentissima. His erectus, conciliauit sibi principes ciuitatis, eosque ad vnà capef-
 fendam remp. excitauit. Primum rem cum amicis
 occultè communicauit, inde paulatim sollicitatos,
 plures ad suum cõsiliu confociauit. Vbi res ma-
 tura fuit, imperat triginta primoribus vt prima lu-
 ce cum armis forum occupent ad præstringendos
 trepidatione, & terrendos aduersarios, quorum
 spectatissimos recenset Hermippus viginti. Omni-
 um consiliorum socium & adiutorem in legibus
 condendis nominant præ cæteris Arithmiadan.
 Initio tumultus, ne ista in se parerentur rex veritus
 Charilaus, confugit ad Chalciecon. Inde fide
 sibi iureiurando data, excitatus est, & adiunxit se
 illis (nam leni fuit ingenio, quod ferunt eius colle-
 gam in regno Archelaum ad illos qui adolescen-
 tem extollebant, dixisse, Quidni sit vir bonus
 Charilaus? qui ne aduersus improbos quidem a-
 cerbus est? Quum multa ab Lycurgo nouaren-
 tur, primum fuit & potissimum institutio senatus:
 quem ait Plato, quum regem temperatum fla-
 grante dominatu, pariq; potestate præditum, fuisse
 in primis salutarem & moderationis magistrum.
 Nanque suspensa resp. & nunc ad reges in tyran-
 nidem vergens, nunc ad plebem in multitudinis
 arbitrium, senatus potentia instar obicis interie-
 cta, æquilibrium retinens, tutissimum ordinem &
 statum seruauit. Quia octo & viginti senes, (ita vo-
 cabant senatores) ne conualescerent populi vires,
 ad reges se aggregabant: contra ad reprimendum
 tyrannidem corroborabant populum. Eum nu-
 merum definitum Aristoteles senatorum ait,
 quod ex primis triginta Lycurgi sociis duo ignau-
 cæpta deseruerint, Sphærus totidem ab initio au-
 thor est consilii eius participes fuisse. Et sanè ali-
 quam habet vim numerus plenus septenarius qua-
 ternario multiplicatus, & quòd partibus suis pari-
 bus secundum senarium plenus sit. Equidem addu-
 cor ideo potissimū tot eum designasse senatores,

quo adiunctis ad vigintiocto duobus regibus, vni-
 uerfi triginta essent. Tantum vero studii Lycurgus
 in hunc ordinem posuit, vt petierit de eo Delphis
 fortes, quas Rhetram vocant, quasi dicas decre-
 tum. ea est huiuscemodi. Vbi templum extruxeris
 Ioui Syllanio & Mineruæ Syllaniæ, populumq; di-
 stribueris in tribus, senatum constitues annume-
 ratis regibus triginta virorum: & prout temporum
 articuli postulabunt, conciones habebis inter pon-
 tem & Gnacionem amnem, vbi agent cum popu-
 lo senatores, & dimittent concionem, neq; ius erit
 populo verba faciendi. Gnacionem nunc vocant
 Oenuntem. In campo interiecto inter pontem &
 amnem Gnacionem, conciones habebant, vbi ne-
 que porticus erant, neq; alia structura vlla. Nihil
 enim ea arbitrabatur ad consilia recte capienda
 interesse. quin citius officere, quod futiles & flu-
 xas inani sensu congregantium mentes efficiant,
 quum in signa & tabulas, vel proscenia theatro-
 rum, vel lacunaria fabrefacta, illi qui ad concio-
 nem veniunt, defigunt oculos. In plebis concilio
 nemini rogationem ferre de vlla re permiffum
 fuit: quam senatus & reges promulgassent, ius po-
 pulo erat comprobandi. Post quum plebs detra-
 hendo & adiiciendo, peruerterent & adulterarent
 decreta, Polydorus & Theopompus reges, adscri-
 pserunt hæc Rhetra: Quæ prauè populus rogassit,
 ea senatui regibusque retractandi ius esto. Id non
 est ratum facere, sed prorsus summouere & ablega-
 re populum, quasi inuertentem & deprauantem
 rogationem. Id illi induxerunt ciuitatem, vt cre-
 deret hoc Deum iussisse, vt his versibus inemorat
 Tyrtaeus,

*Eximias sortes atque hac oracula vobis,
 Vincere si est animus, Phæbus Apollo dedit:
 Urbis consilio sacros reges moderari,
 Quos dulcis Sparta sollicitudo tenet.
 Maioresq; senes natu, populumq; frequentem,
 Hinc latas leges sciscicere si placeant.*

Ita temperata per Lycurgum reip. procuratione
 quum adhuc tamen qui ei successerunt, nimiam
 & validam paucorum potentiam animaduerte-
 rent luxuriari & ferocire, tanquam frænum (vt ait
 Plato) iniecerunt ei ephorum autoritatem, atq;
 infra Lycurgum, annis circiter triginta supra cen-
 tum, primum ephorum designauerunt Elatum, re-
 ge Theopompo. Quem dicunt, quum exprobra-
 braret ei vxor, quod regnum filiiis minus quam ac-
 cepisset, esset relicturus, Imo eo (respondisse) ma-
 ius, quo diuturnius. Et nimirum abiecta enormi-
 tate cum inuidia deuitauit scopulum, inquæ Mes-
 seniorum & Argiuorum reges apud suos ciues im-
 pegerunt, qui frænum dominatus nihil remittere
 ad popularitatem voluerunt vel laxare. Quanta
 autem fuerit Lycurgi sapientia & prouidentia, li-
 quido perspicias ex seditionibus atque inconditis
 reb. publicis Messeniorum & Argiuorum cogna-
 torum, vicinorumque populorum atque re-
 gum, qui ab exordio paria assequuti, & in for-
 te agrorum etiam illis (vt videbantur) superio-
 res, non diuturnam tenuerunt felicitatem, sed
 libidine regum & populi contumacia res novas

πορῶ νοιαὶ ἐποίησε φανερὰν εἰς τὰς Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων (συγγρηθὴν καὶ χητόνων δῆμον) καὶ βασιλέων γασίς καὶ κακο-
 πολιτείας ἀφορῶσιν. οἱ τ' ἴσων ἀπὶ ἀρχῆς τετυχηκότες, ἐν τῷ πατρικίῳ καὶ πλεονέχειν ἐκείνων δόξαντες, οὐκ ὅτις
 πολὺν χρόνον ἐξέδωκον, ἀλλ' ὕβρει μὲν τῶν βασιλέων, ἐκ δὲ πείθια δὲ τῶν ὀχλωντὰ καθεστῶτα σιωπῶντα ἐξίσαιτες,

Α τοῖς ὀκτώ καὶ εἴκοσι τοῖν δυοῖν βασιλέων προσητημένοι. ἔτω δὲ
 πρὸ τῶν τῶν ἑσπύδασι τὴν ἀρχὴν ὁ Λυκούργος, ὡς
 μνηστῆρας ἐκ Δελφῶν κημίσι πρὸς αὐτῆς ἐὼς ῥῆσαι καλοῦ-
 σιν. ἐχθρῶν οὕτως, Διὸς Συλλανίης καὶ Ἀθηνᾶς Συλλανίας ἱε-
 ρὸν ἰδρυσάμενος, φυλάς φυλάξαιτα, καὶ ὠβᾶς ὠβάξαιτα
 τριάκοντα, γερουσίαι σὺν ἀρχαγέταις καταστήσαντα, ὡς
 ἐξ ὧρας ἀπελλάξιν μεταξὺ Βαβύχας τε καὶ Κνακίωνος, οὐ-
 τως εἰσφέρῃν τε καὶ ἀφίσασθαι γαμοδᾶν γρειαὶ ἢ μὲν
 καὶ κρέτος. ἐν τούτοις, ὁ μὲν φυλάς φυλάξαι καὶ
 ὠβᾶς ὠβάξαι, διέχθη ὅστι κατὰ νόμον ὁ πλήθος εἰς μερι-
 Β δας ὦν τὰς μὲν, φυλάς, τὰς δὲ, ὠβᾶς προσηγήροκεν. ἀρ-
 χαγέται δὲ οἱ βασιλεῖς λέγονται. ὁ δὲ ἀπελλάξιν, ἐκ κλη-
 σιάξιν ὅτι τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πολιτείας εἰς τὸν
 Πύθιον αἰήσῃ. τὴν δὲ Βαβύχας, καὶ τὸν Κνακίωνα, καὶ Οἰ-
 νουῦτα προσηγήροκεν. Ἀριστοτέλης δὲ τὸν μὲν Κνακίωνα,
 ποταμὸν, τὴν δὲ Βαβύχας, γέφυραν. ἐν μέσῳ δὲ τούτων τὰς
 ἐκ κλησίας ἦσαν, οὐτε πασάδων οὐσῶν, ἔτε ἄλλης πινὸς κατα-
 σκῆψης. οὐδὲν γὰρ ἄετο τῶντα πρὸς δὲ βελίαι ἐί), μᾶλλον δὲ
 βλάπτειν, φλυαρώδεις ἀπορροαζόμενα καὶ χαύνοισ φρονήματα
 C καὶ γραφὰς, ἢ προσκλήσια θεᾶσαν, ἢ ἔργας βελούθειων ἢ
 σκηρῆμας πρὸς τῶν ἐκ κλησιάζοντες ἀποβλέπωσι. τῶ δὲ
 πλήθους ἀδελφιδέτος εἰπεῖν μὲν ὅσθεν ἠγάμων τῶν ἄλλων
 ὑφείτω, τὴν δὲ ὑπὸ τῶν γερῶν καὶ τῶ βασιλέων προσητη-
 σαν ὅτι κρῖναι κύριος ἐὼς ὁ δῆμος ὑπερον μὲν τοῖς τῶν πολλῶν ἀ-
 φαιρέσει καὶ πρὸς ἀδελφιδέτος γῶμας ἀφαιρέφοντων, καὶ πρὸς
 διαζόμενων, Πολύδωρος καὶ Θεόπομπος οἱ βασιλεῖς τὰδε τῆ
 ῥῆσαι παρενέγραψαν. ἀπὸ σχολιασῶν δὲ δᾶμος ἔροτο, τοῖς πρὸς
 βυθῆρας καὶ ἀρχαγέτας ἀποσατήρας εἶδον. τῶτ' ἐστὶ, μὴ κυ-
 ρῶν, ἀλλ' ὅπως ἀφίσασθαι καὶ ἀγαλῶν τὸν δῆμον, ὡς
 D ἐκ βέποινα καὶ μεταποιοῦντα τὴν γῶμῶν πρὸς τὸ βέλπι-
 σον. ἔπεισαν δὲ καὶ αὐτὸ τὴν πόλιν ὡς τῶ θεοῦ τῶντα πρὸς ἀσ-
 σοντος ὡς πρὸς Τροπαῖος ὅτι μὲν μνηστῆρας ἔχει τούτων,
 Φοῖβε ἀκρῶσαντες Πυθωνόθεν, οἱ τὰδε νικᾶν
 Μαυτείας τε θεοῦ καὶ τελέειν τ' ἔπειτα.
 Ἄρχην μὲν βαλῆς θεομητίους βασιλῆας,
 Οἱσι μέλει Σπάρτας ἡμερέεσσα πόλις,
 Πρεσβύτας τε γερῶντας, ἔπειτα τῶ δῆμότας ἀνδρας,
 Εὐθείας ῥῆσαις ἀπὸ παμειβομένων.
 οὕτω ὁ πολίτευμα τῶ Λυκούργου μίξαιτος, ὁμοῦς ἀκρατον
 E ἐπὶ τῶ ὀλιγαρχίαι καὶ ἰσχυρῶν οἱ μετ' αὐτὸν ὄραντες σπαργῶσαν
 καὶ θυμουμένω, (ὡς φησὶν ὁ Πλάτων) ὅτι ψάλιον ἐμβάλλου-
 σιν αὐτῆ, τὴν τῶν ἐφόρων διώκων, ἔπειτα πρὸς μάλιστα τριά-
 κοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Λυκούργον, πρὸς τὸν τῶ πρὸς Ἐλατον
 ἐφόρων καθεστάντων ὅτι Θεόπομπου βασιλεύοντος ὄν καὶ
 φασιν ὑπὸ τῶ ἑαυτῶ γυμναχὸς ονειδίζόμενον ὡς ἐλάττω πα-
 ραδῶσονται τοῖς πασι τὴν βασιλείαν ἢ παρέλαβε, Μείζω
 μὲν οὖν (εἰπεῖν) ὅσα χρονωτέραν. τῶ γὰρ ὄντι ὁ ἀγῶν ἀπο-
 βαλῶσα, μετὰ τῶ φθόνου διέφυγε τὸν κίνδυνον ὡς μὴ
 παθεῖν ἀ Μεσσηνίω καὶ Ἀργείοι τοῖς παρ' αὐτοῖς βασιλεῖς ἐ-
 F δρασαν, μηδὲν ἐξιδῶναι μηδὲ χαλάσαι τῶ ἀξίας ὅτι ὁ
 δημοτικὸν ἐτελέσαι τῶ. ὁ καὶ μάλιστα τῶ Λυκούργου σοφία καὶ

ἔδξασι ὅτι θεῖον ἔωσ ἀληθῶς διτύχημα τοῖς Σπαρτιάταις ὅτι τὴν πολιτείαν ἀρμολογῶν καὶ κεραισας παρ' αὐτοῖς. ταῦτα μὲν οὖν ἔφερον. δεύτερον δὲ τῷ Λυκούργου πολιτευμάτων καὶ νεανικώτατον, ὁ τῆς γῆς ἀναδασμὸς ἔστι. διήνης γὰρ οὐσίας αἰωμάλιας, καὶ πολλῶν ἀκτημόνων καὶ ἀπόρων ὅτι φερεμύων τῆ πόλει, τὰ δὲ πλούτου πλυτάπασιν εἰς ὀλίγους συωέρρηκτος, ὕβριν καὶ φθόνον καὶ καχυργίαν καὶ τρυφίαν, καὶ τὰ τούτων ἐπιφροσούτερον καὶ μείζω ἰσοψία πολιτείας, πλοῦτον καὶ πενίαν ἐξελαύνων, συμέπεισε, τὴν χώραν ἀπασαν εἰς μέσον θέσας, ὅς δὲ σχετῆς ἀναδάσασθαι, καὶ ζῆν μὲν ἀλλήλων ἀπαιτίας, ὁμαλῆς, καὶ ἰσοκλήρις τοῖς βίοις ἡμιμόρους. ὅ τ' ἑσπεῖον ζρετῆ μετιόσας, ὡς διήνης ἐτέρω πρὸς ἑτέρω οὐκ οὐσης ἀναφορὰς ὅσδε αἰσότητος, πλὴν ὅστω καὶ ἀσχετῶν φόρος οὐκ ἔστι καὶ καλῶν ἔπαμιος. ἐπάγων δὲ τὰ λόγων ὅ ἐργον, διείξμε τὴν μὲν ἀλλὰ τοῖς πελοποννησιακοῖς Λακωνικῶν, τεισμενικῶν κληροῦς, τὴν δ' εἰς ὅ ἄστυ τὴν Σπάρτῃν συωτελοδοσαν, ἐνακισιγίαις ἑσπυτοῖς γὰρ ἐζήοντο κληροῖς Σπαρτιατῶν. ἐνιοὶ δὲ φασὶ τὸν μὲν Λυκούργον ἐξακισιγίαις νεῖμα, τεισμενικῶν δὲ μὲν ταῦτα πρὸς αἰσότητι Πολυδώρου εἰ δὲ, τοῖς μὲν ἡμίσις τῶν ἐνακισιγίαιων τῶτον, πῶς δὲ ἡμίσις, Λυκούργον. ὁ δὲ κληροῦς ἡ ἐκάστου ἑσπυτος ἄστυ ἀποφορῶν φέρειν, αἰδρὶ μὲν, ἐδδμήκοντα κριθῶν μεδίμνους, γυναικὶ δὲ δώδεκα, καὶ τῶν ὑγρῶν καρπῶν ἀναλόγως ὁ πλῆθος. ἀρκέσειν γὰρ ὄντο ἑσπυτοῖς αὐτοῖς τῆς ἑσφῆς, πρὸς διέξια καὶ ὑγίαιαν ἰσότητος, ἀλλοῦ μηδενὸς δεησόμενοι· λέγεται δὲ αὐτὸν ὑπερῶν ποτε χροῖον τὴν χώραν, διεξερχόμενον δὲ ἀποδημίας ἀρτι τελοισμῶν, ὁρῶντα τοῖς σωρῆς παρὰ ἀλλήλους καὶ ὁμαλῆς, μετὰ δὲ σασ, καὶ εἰπεῖν πρὸς τοῖς παρῶσας ὡς ἡ Λακωνικὴ φαίνεται πᾶσα πολλῶν ἀδελφῶν (εἰ) νεωστὶ νενεμημῶν. ὅτι χροῖος δὲ καὶ τὰ ἐπιπλα διαρρεῖν, ὅπως πλυτάπασιν ἐξέλοι ὅ αἰσόν καὶ αἰώμελον, ἐπεὶ χαλεπῶς ἔωσ πρὸς δεσμῶν τὴν ἀπικρὺς ἀφαιρῶσιν, ἐτέρα πρὸς ἡλθεν ὁδῶν, καὶ κατεπολιτῶσατο τὴν ἐπιτύτοις πλεονεξία. πρῶτον μὲν ἀκυρώσας πρὸ νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ, μόνον χρῆσθαι τὰ σιδηρῶν πρὸς ἑτάξεν, καὶ πύτων δὲ ἀπὸ πολλοῦ σαθροῦ καὶ ὄγκου, δυνάμιν ὀλίγην ἔδωκεν, ὡς δέκα μνῶν ἀμοιβῶν, ἀποθήκης τε μεγάλης ἐν οἰκίᾳ δεῖσθαι καὶ ζῆλους ἀργυτος. τούτου δὲ ὅτι χροῖος, ἐξέπεισεν ἀδικημάτων γῆν πολλὰ τῆς Λακεδαίμονος. τίς γὰρ ἢ κλέπειν ἐμελλεν, ἢ δωροδοκεῖν, ἢ ἀποστρεφῆν, ἢ ἀρπάξαι, ὁ μὴτε κατὰ κρύφα δυνάτον ἔω μὴτε κεκτῆσθαι ζηλωτῶν, ἀλλὰ μὴδὲ κατὰ κρύφα λισιτελῆς; ὅξει γὰρ (ὡς λέγεται) ἀπὸ πρὸ σιδηροῦ ὅ σῶμα κατὰ σέσας, ἀφείλετο τὴν εἰς πᾶσα χροῖα καὶ δυνάμιν, ἀδρανούς καὶ δυσέρρου ἡμιμόρις. μετὰ δὲ τούτο, τῶν ἀρχῆων καὶ πρὸς ὁσῶν ἐποιεῖτο τεχνῶν ξειηλασία. ἐμελλον δὲ πρὸ καὶ μηδενὸς ἐξελαύνοντος αἰ πολλὰ τὰ κρινῶ νόμισμα πρὸ συωεκπεσῶσθαι, ἀφαιρῶσιν τῶν ἔργων οὐκ ἐχόντων. ὅ γὰρ σιδηροῦ, ἀγῶνιμον οὐκ ἔω πρὸς τοῖς ἄλλοις Ἑλλήνας, οὐδ' εἶχε ἡμιμῶν, κατὰ γελῶμῶν ὡς ὅσδε παρῶσθαι ἢ τῶν ξειηκῶν καὶ ῥωπικῶν ἑσπῆρην οὐδ' εἰσέπλει φόρτος ἐμπορικῶς εἰς τοῖς λιμῶν. ὅσδε ἐπέσασθαι τὴν Λακωνικῆς οὐ σφισῆς λόγων, οὐ μόνον ἀγυρῆς, οὐχ ἑπαρῶν ἑσφῆς, καὶ χρυσοῦ πρὸς οὐκ ἀργυρῶν καλλωπισμῶν δημιουργῶν, ἀπὸ δὲ νόμισματος ἐκ οἴτος· ἀλλὰ οὕτως ἀσπρημῶσθαι καὶ μικρῶν ἢ τρυφῆ τὴν ἑσπυρωτῶν καὶ τρεφόντων αὐτῶν, δι' αὐτῆς ἐμῶσθαι.

A molientes, documento fuerunt vtrifq; diuina felicitate Spartatis accidisse vt Lycurgus apud eos statum publicum concinnaret & formaret. Verum hæc postea sequuta sunt. Alter Lycurgi actus, isque audacissimus, lex agraria fuit. Siquidem quum imensa esset inæqualitas, multiq; cumularentur in vrbe inopes & egeni, opes vero ad paucos redundarent, quo factum, inuidiam, auaritiam, luxum, atq; his vetustiores reip. & asperiores morbos exterminaret, opulentiam & paupertatem, perpulit ciues vt possessiones in medium conferrent, & de integro partirentur, viuerentque omnes compari inter se & æquabili fortuna: primas autem virtuti deferrent, neq; aliud inter se discrimen aut imparitatem ducerent aliam, nisi quam turpitudinis macula definirer, & decus virtutis. Hinc verba rebus exequutus, diuisit cæterum agrum Laconicum, circumiectis vicis in triginta millia sortium: quod attributum ciuitati Spartanæ fuit in nouem millia. tot sortes datæ Spartatis fuere. Sunt qui dicant Lycurgum sex millia diuisisse, tria millia postmodum adiunxisse Polydorum, alii hûc, dimidium nouem millium, dimidium, Lycurgum. Sors erat cuiusq; tanta vt pensionem redderet, viris septuagenos hordei medimnos, fœminis duodenos liquido- rum fructuum proportione prouentuum. Tantum iis cibarii ad bonum habitum & ad valetudinem tuendam satis esse, neq; re præterea vlla putauerunt esse opus. Ferunt, eum, quum post peregre reuertens agrum frugib. modo demessis peragrat, conspiceretq; acruos æqualiter comparatos & pares, arrisisse ac comitibus dixisse, Nonne dicas totam Laconiam multorum esse fratrum, qui iam nunc eam inter se sint partiti? Inde ad ortus reliqua rerum mouentium diuidere, quo omnem excinderet inæqualitatem & imparitatem, quum cerneret egre laturos, si extorquerentur ipsis aperte, instituit alia ratione illarum rerum summouere cupiditatem. Primum monetam omnem auream & argenteam antiquauit, soli ferro autoritatem tribuit: eiusq; magno ponderi & moli exiguum assignauit pretium, vt occuparet decem minarum summa amplum in ædibus armarium & plaustrum duorum boum ad vehendum. Hoc corollario multa scelerum formæ sunt Lacedæmone eiectæ. Nã quis furari, quis venalis muneribus esse, quis defraudare aut rapere sustineret id quod non posset regi, cuius nemo esset possessione beatior, sed nec conflatum vllum vsum præstaret? Verum aceto (vt dicitur) candentis aciem ferri restinguens, alium eius vsum & momentum refecauit, reddiditque eneruatum & inhabile. Mox vanas artes & curiosas expulit finibus. Et quidem pleræque vel nullo exigente erant vna cum publica moneta solum venturæ, vendibilia quum non essent opera. Siquidem ferrum nequicquam exportabatur ad alios Græcos, & vt nullius autoritatis deridebatur. Vnde nulla etiam facultas mercandi erat exoticarum & exquisitarum mercium, neque in portibus eorum exonerabant mercatores naues, neque pedem in Laconia ponebat vel verborum architectus, vel præstigiator vates, vel leno vel moniliũ aureorũ argenteorumve artifex, quod carent nummis. Verum ita luxus paulatim iis qui eũ excitabãt & alebãt destitutus sua sponte emarcuit:

neque, quum opulentia esset exitus in publicum
 praelusus, atque domo ignaua includeretur, praerogatiuam habebant locupletes vllam. Quod in
 causa fuit vt instrumentum quotidianum & neces-
 sarium, velut lecti, sedes, mensae supra modum fa-
 bricarentur apud eos concinnè, & poculum Laco-
 nicum, quod cothon dicebatur, in commedatione
 esset maxime ad expeditiones, vt est autor Critias,
 quod aqua, ad quam potandum vrgebat necessitas
 ne offenderet oculos, tegetur poculi colore: &
 quia quod turbidi inerat, impingebat int^o ac labris
 cohibebatur, potus accedebat ori purior. In causa
 & hic legislator fuit, quippe opifices, vbi discesse-
 runt ab inutilibus, expresserunt in necessariis ele-
 gantiam. Quo magis autem incurfaret luxuriam,
 & admirationem pecuniae adimeret, tertium, & in
 signe, inuexit institutum, conuiuiorum formam,
 vna vt cenarent frequentes, communibus & praescriptis
 obsoniis atque epulis, domi ne vescerentur
 in sumptuosis lectis & mensis, de macellariorum
 & coquorum manibus, in tenebris velut voraces
 pecudes saginantes se labefactantesque, vna cum
 moribus corpora in omnem luxuriam proiecta &
 erapulam: quibus sunt comitantes prolixi somni,
 calidae balneae, longa quies, & quasi quotidiana va-
 letudo. Fuit hoc magnum: verum maius illud,
 quod communi mensa & frugali victu opes sacro-
 sanctas, imò despectas, vt ait Theophrastus, & in-
 opes effecerit. Neque enim vsus vllus vel fruitio
 erat, nec vero omnino conspectus vel ostentatio
 magnifici splendoris, vbi ad eandem mensam, iu-
 xta pauper & diues conuenirent: vt vulgatissimū
 illud, vna in ciuitate sub sole Lacedaemone, Plutus
 seruetur caecus, iaceretque ibi picturae modo in-
 animus & immotus. Siquidem non licebat praesumpta
 domi caena conuiuia inire expletos, sed
 obseruabant acriter caeteri, atque eum qui non bi-
 beret cum ipsis, neque vesceretur, proscindebant
 vt intemperantem, & ad conuictum elanguescen-
 tem promiscuum, conuictiis. Hac potissimum a-
 ctione, pecuniosos ferunt in Lycurgum exaruisse,
 eorumque cateruam coitione facta obstrepuisse ei
 & insectatam fuisse. Qui postremo lapidibus peti-
 tus, proripuit se foro: aliis autem elapsus ad sacram
 aedem confugit. Vnus fuit adolescens, ingenio a-
 lioqui non malo, sed acris & ardentior, Alcander.
 Hic fugientis tergo inharens, percussit respicien-
 tem baculo, oculumque excussit. Lycurgus
 nihil vulnere deterritus, sed obuersus ad popu-
 lum ciuibus faciem cruore oppletam, & visum
 ostendit labefactatum. Ibi tanta verecundia con-
 cio perfusa & coestitia fuit, vt dederent ei Alcan-
 drum, & vicem eius dolentes frementesque, do-
 mum vsque eum prosequerentur. At Lycurgus
 hos quidem collaudatos dimisit: Alcandrum ve-
 ro introductum nec verbo laetit nec facto, sed a-
 motis ministris, quibus ad corporis cultum erat
 vti solitus, iussit eum sibi ministrare. Ille strenue
 imperata & obedienter fecit. Qui ex consuetudi-
 ne & contubernio Lycurgi, quum notaret man-
 suetudinem & motum animi eius, vitam asperam,
 labores indefatigatos, cum mirifice cepit eū ad-
 mirari, tum apud familiares & necessarios praedi-
 cavit non esse rigidum Lycurgum, nec praefractū,

A καὶ πλείον ὄσθεν ἢ τοῖς τὰ πολλὰ κεκτημένοις, ὅθεν ὄσκη ἐ-
 χούσης εἰς μέσον τῆς δὴ πορείας, ἀλλ' ἐγκατὰ κροδμουμένης καὶ
 ὄσκησιν. δι' ὃ καὶ τὰ παρὰ τὴν ὄσκησιν καὶ ἀναγκάσια
 τῶντα, κλινηρὲς καὶ δίφροι καὶ τετραπέζαι, βέλινα παρ' αὐ-
 τοῖς ἐδημιουργεῖτο, καὶ καθὼν ὁ Λακωνικὸς βύδουμι μάλι-
 στα παρὰ τῆς στρατείας, ὡς φησὶ Κριτίας. τὰ γὰρ ἀναγκάσια
 πινόμενα τῶν ὕδατων καὶ δυσωποῦντα τὴν ὄσκησιν, ἀπεκρύ-
 πτετο τῆς ὄσκης, καὶ τὸ βύδουμι παρὰ τὸν ὄσκησιν ἐπιπέ-
 ρουμι τὸν ἀμβροσι καθαρότερον ἐπιπέσειε τὰς φησὶ
 ὁ πινόμενον. ἄπτος δὲ καὶ τούτων ὀνομοπέτης. ἀππληλαγμέ-
 νοι γὰρ οἱ δημιουργοὶ τῶν ἀρχαίων, ἐν τοῖς ἀναγκάσις ἐπεδεί-
 κνωτο τὴν καλλιτεχνίαν. ἐπὶ δὲ μάλιστα ἐπιπέσειε τῆς τρυ-
 φῆς καὶ τῶν ζῆλων ἀφελέσθαι τὸ πλούτου ἀφρονήσις, καὶ
 ὁ πέποιτο πολίτευμα καὶ κάλλιστον ἐπέσειε, τὴν τῶν σοσι-
 τῶν καὶ ἀσκήτων, ὡς δειπνεῖν μετ' ἀλλήλων συνιόντας, ὅτι
 κρινοῖς καὶ τετραγμένοις ὄσκησις καὶ σπιτοῖς, οἷσι δὲ μὴ διατῆ-
 ραται, ἢ ερωμνάς πολυτελεῖς καὶ τετραπέζαι, ἐν χερσὶ δη-
 μιουργῶν καὶ μαγείρων, ὡς παρ' ἀθηναίων ζῶσα,
 πιανομένοις, καὶ ἀφρονήσιν ἀμα τοῖς ἡγεσι τὰ σώμα-
 τα, παρὰ τῶν ἐπιπέσειε ἀειμένη καὶ πληρομηνίῳ, μα-
 κρῶν μὲν ὄσκησιν, κερμῶν δὲ λουβῶν, πολλῆς δὲ ἡσυχίας, καὶ
 ὄσκησιν πινάσσησιν καὶ ἀθημαίνης δεομένων· μέγα μὲν οὖν
 καὶ τῶν ὄσκησιν, μείζον ὅτι τὸν πλούτον ἀσπυλον, μάλιστα δὲ ἀ-
 ζῆλον (ὡς φησὶ Θεόφραστος) καὶ ἀππλοτον ἀφρονήσιν
 τῆς κρινότητι τῶν δειπνων, καὶ τῆς παρὰ τὴν διατῆρ ὀσκησιν.
 ὄσκησις γὰρ ὄσκησιν, ὄσκησιν ἀππλοτον, ὄσκησιν ὄσκησιν ἢ ἐπι-
 δείσις τῆς πολλῆς ἀφρονήσιν, ὅτι τῶν δειπνων ὄσκησιν
 τῶν πλοσίου βαδίζοντος, ὡς δὲ τῶν ὄσκησιν ὄσκησιν, ἐν
 μόνῃ τῶν ὄσκησιν τὸν ἡλιον πόλεων, τῆς Σπάρτη, ὄσκησιν, τυ-
 φλὸν ὄσκησιν τὸν πλοσίου, καὶ κείμηνον, ὡς παρ' ἄθηναίων, ἀψυχον
 καὶ ἀκίνητον. ὄσκησιν γὰρ οἷσι παρὰ δειπνήσιν ὄσκησιν βαδίζ-
 ζῆν ὅτι τὰ σοσιπτα πεπληρωμένοις, ἀλλ' ἐπιπέσειε οἱ
 λοιποὶ ἀφρονήσιν τὸν μὴ πινόμενα μὴ δὲ ἐσθίουσιν μεί-
 αὐτων, ἐκείσιν ὡς ἀκροτή καὶ παρὰ τὴν κρινίῳ ἀππλομα-
 λακίζοντων διατῆρ. δὲ καὶ μάλιστα φησὶ τῶν Λυκούργου
 παρὰ τῶν ὄσκησιν πολίτευμα χαλεπῶς γινέσθαι τοῖς δὴ πορείαις,
 καὶ συσάντας ἐπὶ αὐτοῖς ἀφρονήσιν καὶ ἀνανα-
 κτεῖν. τίλος δὲ βαλλόμενος ὄσκησιν πολλῶν, ὄσκησιν τῆς ἀ-
 γροσῆς δρομῶν καὶ πεισ μὲν ἄλλους ἐφθασιν εἰς ἑσθῆν καὶ ἀ-
 φυγῶν εἰς δὲ πινεαίσις ἄλλως μὲν ὄσκησιν ἀφρονήσιν, ὄσκησιν δὲ καὶ
 ὄσκησιν, Ἀλκαδρος, ἐπιπέσειε καὶ δὴ κων, ἐπιπέσειε
 τὸ αὐτὸ τῆς βακτηρία πατάσας τὸν ὄσκησιν ἀππλοσιν
 ὄσκησιν οὖν Λυκούργου, ὄσκησιν ἐσθῆν παρὰ τὸ πάθος, ἀλλὰ
 σὰς ἀναγκάσις, ἐδείξε τοῖς πολιταῖς ὄσκησιν ὄσκησιν ὄσκησιν,
 καὶ διεφθαρμένην τὴν ὄσκησιν. ἀδῶς ὅτι πολλῆ καὶ κατῆφεια
 τοῖς ὄσκησιν ἔσθην, ὡς παρὰ δειπνῶν τὸν Ἀλκαδρον αὐτῶν,
 καὶ παρὰ τῶν μέρει τῆς οἰκίας σωμαγρομακτωσῆσιν ὄσκησιν
 δὲ Λυκούργου ἐκείνοις μὲν ἐπαμνεσῆς ἀφῆκε, τὸν ὄσκησιν Ἀλ-
 καδρον εἰσαγαγῶν οἷσιν δὲ, κακῶν μὲν ὄσκησιν οὔτε ἐποίησεν,
 οὔτε εἶπεν, ἀπαλλάξας ὄσκησιν σωμαίνης καὶ τετραπέσειε
 ὄσκησιν, ἐκείνον ἐκέλευσεν ὄσκησιν. ὄσκησιν, ὄσκησιν ὄσκησιν
 ὄσκησιν, ἐποίησιν ὄσκησιν ἀππλοτον σωμαίνης, καὶ παρὰ τῶν ἀμα
 τῶν Λυκούργου καὶ σωμαίνης, ἐν τῶν κατῆφειν τὴν
 ὄσκησιν καὶ ὄσκησιν αὐτῶν, καὶ ὄσκησιν τοῖς πόνοις ἀκαμπίον, αὐτὸς τε
 δεινῶς διετίθει παρὰ τὸν αἶδρα, καὶ παρὰ τὸν σωμαίνης καὶ φίλοισιν ἔλεγμα, ὡς ἐσθῆν ὄσκησιν ὄσκησιν ὄσκησιν,

ἀλλὰ μόνος ἐκείνος ἡμέρας καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις. οὐ-
 τω μὲν οὖν οὐδὲν ἐκείνῳ, καὶ τοιαύτῳ ἔσθλη δίκη,
 ἐκ ποιητοῦ νέου καὶ αὐτῶν ἐμμελέστατος ἀνὴρ καὶ σω-
 φρονικώτατος ἡρόδοτος. τῷ δὲ πάσι ὑπόμνημα Λυκούρ-
 γος ἰδρύσατο, τῆς Ἀθηνῶν ἱερῶν, ἡ δὲ Ὀπιλέτιν παρρησι-
 αῖαν. τὸν γὰρ ὀφθαλμοῖς, ὁπλίται οἱ τῆδε Δωριεὺς καλοῦ-
 σιν. ἔτι οἱ μὲν τὸν Λυκούργον (ὡς καὶ Διοσκουρίδης ἐστὶν ὁ συν-
 τεταγμένος τῷ Λακωνικῷ πολιτείῳ) πληγῶν μὲν
 φασιν, οὐ τυφλωθῆναι δὲ τὸν ὀφθαλμόν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἱερὸν
 τῆς αὐτῆς ἀκείνου χειρὶ ἰδρύσατο. τὸ μὲν τοῖς φέρειν βα-
 κτησίας ἐκκλησιάζοντες, οἱ Σπαρτιάται μὲν τῷ συμφο-
 ρῶν ἐκείνῳ ἀπέμαθον. τὰ δὲ συσίτια, Κρήτες μὲν αἰδρία,
 οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲ φιδότης παρρησιάζονται, εἴτε ὡς φιλίας
 καὶ φιλοφροσύνης ὑπαρχόντων, ἀπὸ τῆς λ' ὁ δὲ λαμ-
 βάνοντες. εἴτε ὡς παρὰ δὲ τέλειαι καὶ φειδῶ σιωπῶντων.
 ὡς δὲ ἡ καλῶν καὶ τὸν παρὸν ἐξωθεν ὀφθαλμοῦ φρόνον,
 ὡς παρ' ἔτι φασιν, ἐδίτῳν παρὰ τὴν διαπαντὶ τὴν ἐδα-
 δὴν λεγόμενον. σιωπῶντο δὲ αἰὰ πεντηκοντακάρη, καὶ βρα-
 χυτούτων ἐλάτῃσι ἢ πλείοσι. ἔφερε δὲ ἕκαστος καὶ μίαν τῆν
 συσίτιον, ἀλφίτων μέδιμνον, οἴνου χράσ οὐκ ἄνω, τυρῆ πέντε
 μνᾶς, σύκων ἡμίμνα πεντε παρὰ τοῖς εἰς ὀφθαλμοῦ, μι-
 κρόν τι κραιπνὸν ἡνομίματος. ἄλλως δὲ καὶ ἴσως πρὸς ἀπαρχῶν, καὶ
 θηρῶν, μέγας ἐπέμψαν εἰς τὸ συσίτιον. ἔξω γὰρ οἱ καὶ δι-
 πλῆν ὁπότῃ ἴσως πρὸς ἡ κωνηγῶν ἐψήσῃσι, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐδὲ πα-
 ρεῖναι. καὶ μέγας γὰρ πολλὰ καὶ συσίτησις ἀκριβῶς διεφύ-
 λαπῶν. Ἀγιδος γὰρ τῆ βασιλείας, ὡς ἐπαρῆθη δὲ τὸν στρα-
 τείας καὶ ἀποπολεμικῶς Ἀθηνῶν, βουλομένου παρὰ
 τῆ γυναικὶ δεῖπνεῖν, καὶ μετὰ ἀποπολεμίου τὰς μερίδας,
 οὐκ ἐπέμψαν οἱ πολέμαρχοι. τῷ δὲ μετ' ἡμέραν ὑπὸ ὄρ-
 γῆς μὴ ἴσως τὸν ἔδει ἴσως, ἐξήμῳσαν αὐτόν. εἰς δὲ τὰ
 συσίτια καὶ παῖδες ἐφοίτων, ὡς παρ' εἰς διδασκαλεία σω-
 φροσύνης ἀγόμενοι. καὶ λόγων ἡκρόωντο πολιτικῶν, καὶ παι-
 δάπαι ἐλθεῖν εἰς ἑώρων, αὐτοῖς τε παίζεσθαι εἰδίζον, καὶ σκώ-
 πειν ἀβωμολογίας, καὶ σκωπόμενοι μὴ δυσχεραίνειν.
 σφόδρα γὰρ ἐδόκει καὶ τῷ Λακωνικῷ εἶναι, σκώμματος ἀνε-
 χεσθαι. μὴ φέροντα δὲ, ἔξω παρατεῖσθαι, καὶ ὁ σκώπῳν
 πέπαυτο. τὸ δὲ εἰσιόντων ἐκείνῳ δειξάσ ὁ παρὸν ὑπάτος τὰς
 ἴσως, διὰ τούτων (φασὶν) ἔξω λόγους ἐκ ἐκπορθεῖν. δοκιμά-
 ζεσθαι δὲ τὸν βελέμνον τῷ συσίτι μετὰ φασὶν λα-
 βῶν τῷ συσίτιον ἕκαστος ἀπομαγδαλίαι εἰς τὴν χεῖρα, τῷ
 ἕκαστος φέροντος ἀγγεῖον ὅτι τὸ κεφαλῆς, ἔβαλε σιωπῆ κα-
 θάρψον ὁ μὲν, δοκιμάζων ἀπλάως, ὁ δὲ κρινῶν, σφόδρα
 τῆ χεῖρὶ πίεσας. ἡ γὰρ πεπιεσμένη τῆς τε βηλῆς ἐξ ἑδύαμιν.
 καὶ μίαν εὐρωσι τοιαύτῳ, ὡς παρὰ δὲ τῶν τ' ἐπεισίου, βα-
 λόμενοι παρὰ τῶν ἡδονοῦν ἀλλήλοισι σιωπῶν τ' ὡς ἀπο-
 δοκιμασθέντα κεκαρθεῖσθαι λέγουσι. καὶ δὲ γὰρ καλεῖται
 τὸ ἀγγεῖον εἰς ὅτῃ ἀπομαγδαλίαι ἐμβάλλοσι. τῷ δὲ ὀφθαλ-
 μῷ δὲ δὲ μὲν μάλιστα παρ' αὐτοῖς ὁ μέγας ζῶμος, ὡς μήτε
 κρεαδίου δεῖσθαι τοῖς παρὸν τοῖς ἀλλὰ παρὰ χερσὶν τοῖς
 νεαῖσθαι, αὐτοῖς δὲ τῷ ζῶμοι κατατεταγμένους ἐστῆσθαι.
 λέγεται δὲ πῶς Ποντικῶν βασιλέων, ἕνεκα τῷ ζῶμοι,
 καὶ παρὰ τῶν Λακωνικῶν μάχων εἶπα γαυσαίμνον, δυσ-
 χεσθαι καὶ τὸν μάχων εἶπειν, ὡς βασιλεῦ, τῶν δὲ τὸν
 ζῶμον ἐν τῷ Ευρώτῳ λελουμένους ἐπαρῆσθαι. πίνοντες δὲ μετρίως, ἀπίασι δὲ λαμπάδος. οὐ γὰρ ἔστι παρὰ
 φῶς βαδίζειν οὔτε αὐτῶν οὔτε ἀλλῶν ὁδῶν, ὅπως ἐπίσθαι σῶσις καὶ νυκτὸς ἀπαρῶς καὶ ἀδελφῶν ὁδῶν.

A sed solum erga alios lenem illum & blandum. Ad
 hunc modum castigatus ille fuit, eamque luit pec-
 nam, qui ex tetro iuvene & praefracto modestissi-
 mus vir atq; temperantissimus redditus est. Huius
 casus Lycurgus monumentum, ædem Mineræ,
 quam appellavit Optiletin, excitavit: quod huius
 regionis Dorii oculos ὀπίλους vocent. Alii (inter
 quos est Dioscorides, qui descripsit rempublicam
 Lacedæmoniorum) vulneratum oculum eius au-
 tumant fuisse, sed elisum non fuisse visum: tem-
 plum autem deæ in gratiam curationis posuisse.
 Post id infortunium tamen destiterunt Lacedæ-
 monii deferre in concionem baculum. Conuiuia
 Cretes Andria, Lacedæmonii Phiditia nominant:
 vel quod amicitiam & benevolentiam concilient
 ἀπὸ τῆς φιλίας loco λ, δ reponentes: vel quod ad fru-
 galitatem assuefaciāt & ad parsimoniam, ἀ dictio-
 ne φειδῶ deducentes. Potuit etiam prima litera ali-
 unde adiecta fuisse, ut nonnulli volunt, ac dicta E-
 ditia, ab edendo & victu. Cætus quinumdenum
 erant, aut aliquanto his pauciorum vel plurium.
 Singuli conuictores farinæ medimnos mense, vini
 congios octonos, casei quinas libras, ficum binas
 libras & selibras: præterea ad esculenta parum ad-
 modum pecuniæ conferebant. Ad hæc qui sacrifi-
 cauerat primitias, vel qui venatus erat, mittebat
 portionem ad conuiuium. Nam ei qui sacrificasset
 vel venatus esset, liberum erat domi cœnare: reli-
 quos oportebat adesse. Hunc conuiuiorum mo-
 rem retinuerunt accuratè. Ac quum bello, quo A-
 thenienses deuicerat, rex reuersus Agis, apud uxo-
 rem vellet cœnare, portionem postulanti non mi-
 serunt polemarchi: cui, quia postridie solennia sa-
 cra offensus non fecit, multam dixere. Ad conui-
 uia pueri quoque, sicut ad ludum temperantiæ du-
 cti, ventitabant. Ibi sermones de rep. excipiebant,
 doctores conspiciebant ingenuos, assuescebantq;
 & ipsi iocari, & dicteria citra scurrilitatem iacere,
 atque aliorum sine offensa excipere cauilla. Nanq;
 videbatur imprimis Laconicum, cauillum susti-
 nere. Impatienti licebat deprecari, & tēperabatur
 facetiis. Vt quisque intrabat natu maximus com-
 monst. atis forib., His (inquit) verba non egrediuntur.
 qui admitti desiderabant ad conuiuium, hoc mo-
 do probari aiunt solitos. Quisque conuictor fru-
 stillum pastilli manu tenebat, id in vas quod fere-
 bat in capite minister tacitus, ut calculum iaciebat:
 qui probaret, simpliciter: qui reprobareret, manu va-
 lidè compressum. Nam compressum perforati
 calculi vim habet, nec si unum tale repererint, reci-
 piunt aduentitium. Volunt enim vt epulentur in-
 ter se læti. Eum qui ita est reiectus, κακαδδίδου δι-
 cunt. καδδδδ enim vas nominatur, in quod frustra
 illa conijciunt. Inter pulmenta prima laus erat iuri
 nigro: quare carnes non petebant maiores natu,
 quas iunioribus permittebant: ipsi decuriati iure
 vescerantur. Fama est, quendā regē Ponti, huius
 iuris gratia coquū Laconicū comparasse, mox gu-
 stu offenso subiecisse coquū, Hoc ius parandum rex
 est iis qui in Eurota lauerunt. Vbi mediocriter bibe-
 runt, sine face recipiunt se domū. Non permittitur
 neq; tūc neq; alias ad lumen incedere, quo discant
 in tenebris & nocte cōmeare fidēter & intrepide.

καὶ παρὲς ἱερείας ποιοῦν ὀρχεῖσθαι καὶ ἀδειν τῶν νέων παρόντων καὶ θεωρούντων. ἔστι δὲ ὅτε καὶ σκώμματα λέγουσιν παρὲς ἑκατον δὴ χηρῶν, ἐπελαμβάνοντο τῶν ἀμύρτων ἰδίων. καὶ πάλιν εἰς τὰς ἀξίους αὐτῶν ἑκάμια μετ' ὀδῆς πεποιημένα διεξίστασι, φιλοτιμίαι πολλὴν καὶ ζῆλον ἐνεποιῶσι τοῖς νεανίσκοις. ὁ γὰρ ἑκάμια δὲ ἐπὶ ἀνδραγαθίας, καὶ κλεινὸς ἐστὶ παρθένοις γεννητῶν, ἀπῆει μεγαλωόμηνος ὑπὸ τῶν ἐπαίνων αἰὶ μὲν παιδίας καὶ σκωμμάτων δὴ ζῆσις ὁδὸν ἀμύρτων τερατῶν μὲν ἀποδῆς ἰσθητικῶν ἔσαν. ἄτε δὲ παρὲς τὴν θεάν, ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις πολίταις, καὶ βασιλέων καὶ τῶν γερῶν συμπορομένων ἢ τῶν γυμνασίων τῶν παρθένων ὁδὸν ἀπῆει εἶχεν, ἀδούδ μὲν παρούσης, ἀκροασίας δὲ ἀπούσης. ἀλλ' ἐπιστὸν ἀφελῆ καὶ ζῆλον βίβλιας ἐνεργάζετο, καὶ φρονήματος δὲ σῆλυ παρέχονεν ὅτι ἀγνοῦς, ὡς μηδὲν ἦτον αὐτῶν καὶ ἀρετῆς καὶ φιλοτιμίας μετρίαι ἔσαν. ὅθεν αὐταῖς καὶ λέγειν ἐπέηει καὶ φρονεῖν οἶα καὶ παρὲς Γοργῶν ἰσότηται τῆς Λεωνίδου γυναικός. εἰπέσης γὰρ πινος (ὡς εἶοικε) ζῆνης παρὲς αὐτῶν, ὡς Μόνα τῶν ἀνδρῶν ἀρχετέ ὑμεῖς αἱ Λάχαιναί.

Μόνα γὰρ (ἔφη) τίκομεν ἀνδρας. ἡ μὲν οὖν καὶ ταῦτα παρορητικὰ παρὲς γάμοι. λέγω δὲ τὰς πομπὰς τῶν παρθένων, καὶ τὰς ἀποδύσεις, καὶ τοῖς ἀγῶνας ἐν ἑστῶν τῶν νέων, ἀγῶνων ἢ γεωμετρικῶν, ἀλλ' ἐρωτικῶν (ὡς φησὶν ὁ Πλάτων) ἀτάκτως. ἢ μὲν ἀλλὰ καὶ ἀπῆμια πινὰ παρὲς θῆκε τοῖς ἀγάμοις ἐίρηγοντο γὰρ ἐπὶ τῶν γυμνοπαιδίας τῆς θεάς. ὅθεν ἡμίονος οἱ μὲν ἀρχόντες αὐτοῖς ἐκέλευον ἐν κύκλῳ γυμνοῦς περὶ εἶνα πινὰ ἀγροῦν, οἱ δὲ, παρὲς ἰόντες ἦδον εἰς αὐτοῖς ἀδύπνια πεποιημένων, ὡς δίκαια πάροιν, ὅτι τοῖς νόμοις ἀπέθεστο. ἡμῶν δὲ καὶ θεραπειῶν ἰώνοι παρὲς οὐτέρας παρὲς ἰον, ἐξέρηγοντο. ὅθεν καὶ ὁ παρὲς Δερκυλλίδα ῥηθῆν ὁδὸν εἰς ἐμέμψατο, καὶ παρὲς βιδόκιμον ὄντα στρατηγῶν. ὅτι ὄντι γὰρ αὐτῶν, τῶν νεωτέρων τίς ἔδρας οὐχ ὑποεἶξεν αὐτῶν εἰπὼν, Οὐδὲ γὰρ ἐμοὶ

σου τὸν ὑποεἶξοντα γελῶν καὶ ἐλάμοις ὅτι ἀρπαγῆς, οὐ μικρὰς ὁδὸν ἀώρεσι παρὲς γάμον, ἀλλὰ καὶ ἀκμαζύσας καὶ πεπείρεσι. πινὴ δὲ ἀρπαδεῖσαι ἢ νυμφώτεια καλοῦν μὲν παρὲς λαβῶσα, πινὴ μὲν κεφαλῶν ἐν χερσὶ παρὲς εἰκείρεν, ἰματῶν δὲ ἀνδρείων καὶ ὑποδήμασιν ἐπισκιδάσασα, κατέκλινεν ὅτι σιδάδα μόνον αἰθῶ φωτός. ὁ δὲ νυμφίος ἢ μεθύων ὁδὸν δρυτομόμος, ἀλλὰ νήφον, ὡς παρὲς αἰεὶ δεδειπνικῶς ἐπὶ τοῖς φιδιτοῖς παρὲς εἰθῶν, ἔλυε πινὴ ζώνων, καὶ μετὶ τῶν εἶχεν ἀγάμοις ὅτι πινὴ κλίνων. σιδάδα τελεῖσας ὅθεν ἰον ἢ πολὺν ἀπῆει κρομῶν οὐ παρὲς εἰώη ὁ παρὲς ἰον καθὼδ ἰον μὲν τῶν ἄλλων νέων καὶ ὁ λοιπὸν οὕτως ἔπαρθε, τοῖς μὲν ἡλικιωταῖς σιδάδα μεθύων καὶ σιδάδα παυόμηνος, παρὲς δὲ πινὴ νυμφῶν μετ' ἀλαβείας φοιτῶν, ἀγῶνόμηνος καὶ δεδικῶς μή τις ἀγῶν τῶν ἔνδον ἄμα καὶ τῶν νυμφῶν ὅτι τεχνολογῆς καὶ σιδάδα παρὲς ὅπως αἰεὶ ἐν καμῶ καὶ λαγῶν ἰοντες ἀλλήλοισι συμποροῦντο. καὶ τῶν ἔπαρθε ὅτι ὅτι ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ὡς καὶ παιδίας ἡρέσασιν ἐνοῖσι παρὲς εἰς ἡμέρας ἡάσασα τῶν αὐτῶν γυναικῶν. ἢ δὲ τῶν αὐτῶν σιδάδα, οὐ μόνον εἰχερατείας καὶ σιδάδα παρὲς ἀσκησις μὲν, ἀλλὰ τοῖς τε σιδάδα ἰονοῖς, καὶ τῶν φιλεῖν αἰεὶ καμῶν καὶ παρὲς φάτοις ἢ ἡν ὅτι πινὴ κρινωνίας, ὁδὸν ἀλαχρεῖς οὐδὲ δειπῶν τοῖς αἰαδῆν κοινωνίας, ἀλλ' αἰεὶ πινὴ λείψανον καὶ ὑποεἰκαυμα πόθου καὶ χῆριτος ἐναπολείποντας ἀλλήλοισι. πινὴ τῶν γάμοις ὅτι πινὴ αἰδῶ καὶ πινὴ, ὁδὸν ἦτον ἐξέβλεπε τῶν κενῶν καὶ γυναικῶν ἢ ζῆλοτυπίας, ἐν καλῶ

A certisque solennibus saltare & cantare assistentibus atque spectantibus iuuenibus. Interim sales in quenque festiue iacientes, perstringebant peccantes, contra laudes in merentes carminibus compositas recitantes, magno gloriae & honestatis desiderio iuuenes incendebant. Cuius enim celebrata virtus fuerat, & qui inter virgines habebatur clarus, abibat elatus illis laudibus. Facetiarum aculei & dictiorum nihilo erant seriis castigationibus obtusiores: quod ad id spectaculum, simul cum ceteris ciuibus, reges & senatus conuenirent. Detectioni virginum nihil inerat obsceni, cum qua coniunctus rubor erat, aberat libido: sed simplicem assuetudinem & studium boni habitus conciliabat, gustumque foeminae praebebat spirituū non inertium, quod societate nec ipsae virtutis & gloriae excluderentur. Vnde & dicere & gloriari non dubitabant, quae de Gorgone Leonidae uxore literis prodita sunt. Quum mulier quaedam peregrina scilicet, diceret ei, *Sole vos Lacana imperium in viros habetis: Nempe sole* (inquit) *parimus viros*. Et quanquam hi quoque ad nuptias erant stimuli, pompas dico virginum, vestium detractionem, certamina quae in spectantibus adolescentibus peragebant, non geometricis sed amatoriiis (ut ait Plato) coactibus, suggillabant tamen aliqua etiam ex parte caelibes, qui nudarum certantium spectaculo arcebantur. Bruma etiam hi ex magistratum edicto, cogebantur forum vestibus spoliati obire. Circulantes autem cantilenam in se compositam concinebant, merito ita puniri se quod non parent legibus. Praeterea honoris erant & obseruantia, quam praestabant senibus iuuenes, expertes. Quare quod exprobratum Dercyllidae fuit, quantumvis in clyto duci, nemo reprehendit: cui interuenienti non cessit adolescens subsellio, adiiciens, *Neque enim tu mihi cum qui cessurus sit, sustulisti*. Vxoribus ducebant raptu, non pusillas aut impuberes, sed adultas & maturas. Raptam abducebat pronuba, capillosque eius cute tenus circumtondebat, inde tunica virili & calciamentis indutam, in toto sine lumine solam locabat. Sponsus non vino grauis, nec deliciis confectus, sed sobrius quum in conuiuio solito coenatus esset, latenter ingressus soluebat sponte cingulum, eamque in lecto collocabat. Nec longo ibi spatio commoratus, abibat modeste conferebatque se cubitum, quo ante fuerat solitus cum ceteris iuuenibus: quem modum deinceps seruabat, ac transigebat cum coetaneis dies & noctes. Ad sponsam presse commeabat cum pudore & metu, nequis ex familia perciperet, vna machinante illa, & oportunitatem suppeditante, quo in tempore in scis aliis congregarentur. Neque vero ad modicum temporis ita agebant, sed aliqui etiam liberos prius tulerunt, quam viserent uxores suas interdium. Congressus hic non modo temperantiae erat & castimoniae meditatio, verum etiam cum corporibus foecundos, tum perpetuo amore recentes ad concubitum adigebat & integros, non expletos & flaccidos coniunctionibus immodicis: verum semper reliquias aliquas & aculeum relinquentes mutui desiderii & amoris. Postquam tantam matrimonio imposuit verecundiam & temperantiam, nihilo secius vanam illam & muliebrem obrectationem abegit,

ἐν καλῶ

hancq; adhibuit moderationem, vt petulantiam & confusionem excluderet à coniugio omnem, liberorum autē eorumq; procreationis permitteret communicationem inter honestos: deridens eos qui hæc velut seclusa & abstracta à communi vsu, cædibus & bellis exequuntur. Nam viro natu grandiori, cui florens ætate erat coniunx, si quem probum & prudentem adolescentē charum haberet probaretq; ius erat eam huic iungere, & quum impleta esset egregio semine, sibi vindicare partū. E diuerso liberum erat bono viro, si qua ei casta mulier quæ elegantes pueros ederet, alteri nupta cordi esset, agere cū viro, vt copiā sibi eius faceret, atq; ita tanquam frugiferū aruum conferere & gignere liberos probos, qui proborū futuri consanguinei & propinqui essent. Ante omnia enim non duxit priuatos parētum filios Lycurgus, sed communes ciuitatis. Quare noluit ex turmalib. sed ex præstantissimis generari ciues. Deinde reliquos notauit legislatores oppido infulsos & vanos fuisse, qui canes & equos ad optimos admiffarios agant, idq; gratia vel pretio contendant à dominis: cōiuges verò inclusas, quas ex solis volūt ipsi parere custodia sepiant, siue amētes sint, siue decrepiti, siue valetudinarii: quasi verò filii, si ex prauis editi sint, nō ipsis præcipue, in quorū sunt potestate & alioribus sint prauis: & cōtra probi, eam si nacti originē fuerint. Atq; hæc, quæ tam naturæ conuenienter id temporis & ciuilitate agebantur, tantū aberant ab illa quæ post sequuta fertur licētia mulierum, vt adulterium fuerit apud eos inauditum. Memoratur dictū Geradæ cuiusdam Spartiæ ex antiquissimis, qui hospiti sciscitanti quæ esset pœna apud ipsos in adulteros constituta, respondit, Adulter, hospes non inuenitur apud nos. quo subiiciēte, Quid si inuentus sit? Taurū, inquit, luit ingentē, Geradas, qui capite traiecto Taygetū bibat ex Eurota. Obstupescēte illo ac dicēte, Qui existat bos tantus: ridens Geradas, Qui, inquit, adulter existat Lacedæmone? Hæc de coniugiis prodita sunt.

Arbitrium tollendi partus non erat penes parentem, sed portabat eum in locum Leschen nomine, vbi tribulium natu maximi confidentes, infantem spectabant. Qui si membris cōpactis & robustis esset, tolli iubebant eum, fortemq; ei ex nouem millibus assignabant. Debilem & distortum amandabant in locum voraginosum propter Taygetum, quas Apothetas nuncupabant: quasi nec illi ipsi nec ciuitati, qui non esset à primordio ad bonum habitum neq; ad robur cōparatus expediret viuere. Ideo non aqua infantes sed vino abluebant fœminæ, ad periclitandam eorum constitutionem. Quippe comitiales ferunt & morbidos à mero debilitatos flaccescere, salubres durefcere & firmari habitu. Iam nutrices curā agebant artificiosam, vt sine fasciis infantia educētes, mēbra & speciem iis liberalem conciliarent. Assuefaciebant etiam eos quibusuis cibis & ieiunio, vtque intrepidi ad tenebras, imperterriti essent ad solitudinem, nescii illiberalis morositatis & vagitus. Hinc mercabantur liberis nonnulli exteri nutrices Laconicas. Etiam quæ Atheniensem nutrita est Alcibiadem, Amylcam, tradunt Lacœnā fuisse. Ceterum huic (vt autor est Plato) Zopyrū Pericles

ἐγκαλῶ καὶ ἀφῆκε, ὕβριν μὲν καὶ ἀταξίαν παῶν εἰργάζετο ὑπὸ τῆς γάμου. παίδων δὲ καὶ τεκνώσεως καὶ ὀνείων τοῖς ἀλλοῖς καὶ ἀγαθῶν τῶν ὡς ἀμύκτα καὶ ἀκροῶντα ταῦτα μεπόντων σφαγῆς καὶ πολέμοις. ἔξω μὲν γὰρ ἀνδρὶ παρ' αὐτῶν νεῶν γυναικῶς, εἰ δὲ τίνα τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀσπίσσοιτο νεῶν καὶ δοκιμάσειεν, εἰσαγαγεῖν παρ' αὐτῶν, καὶ πλήσασθα ἡγναίου ἀπέρμας, ἴδιον αὐτῆς ποιήσασθα ὃ ἡγηθέν. ἔξω δὲ πάλιν ἀνδρὶ χρεῖσθαι, τῶν δὲ τέκνων ἰνὰ καὶ σωφρονῶν θαυμάσαι γυναικῶν ἑτέρων γεγαμημένω, πῆσαι τὸν ἀνδρα σιωπῆσθαι, ὡς παρ' ἐν χωρῆ καλλιμαρῶ φουτῶν καὶ ποιούμενον παῖδας ἀγαθοὺς, ἀγαθῶν ὁμοίους καὶ σιπείης ἐσομένους. πρῶτον μὲν γὰρ ὅσα ἴδιοις ἡγήτο τῶν πατέρων τοῖς παῖδας ἀλλὰ κρινοὺς τῆς πόλεως ὁ Λυκαδρῆς. ὅταν ὅσα ἐκ τῶν τυχόντων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐξείσταν ἐβούλετο γερονότας εἶ) τοῖς πολίταις. ἐπέστα πολλῶν ἀβελθηείων καὶ τόπον εἰεῶσα τοῖς παῖσι ταῦτα τῶν δῆλων ἰομοθητήμασιν οἱ κῆρας μὲν καὶ ἵπποις ὑπὸ τοῖς κρατίστοις τῶν ὀχείων βιδάζοιτο, χρεῖσι πείθοιτες ἢ μισθῶσι κρείοις: πᾶς δὲ γυναικῶν ἐγκλησάμενοι φρουροῦσιν, ἔξ αὐτῶν μόνων τίθειν ἀξιοῦντες, καὶ ἀφρονες ὡς, καὶ παρήλικες, καὶ νοσῶδες. ὡς οὐχὶ πρῶτοις τοῖς κεκτημένοις καὶ βέφοισι τῶν παίδων γινόμενον πονηρῶν, εἰ δὲ ἐκ πονηρῶν ἡγνάνται, καὶ τωῖαντιον χρεῖστων, αὐ τοιαύτης τύχῃσι ἡμέσεως. ταῦτα δὲ οὕτως πρῶτον μὲν φροσικῶς καὶ πολιτικῶς τότε, ποσῶν ἀσπῆς τ' ὕπερον λεηρομένης ἡμέσῃ παῖσι τῶν γυναικῶν ἀχερείας, ὡς τε ὅλως ἀπίστοι εἶ) ὃ τ' μοιχείας παρ' αὐτοῖς. καὶ λόγος ἀπομνημονεύεται Γεραῖδα πρὸς Σπαρτιάτου τῶν σφόδρα παλαιῶν, ὅς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ξένου τί πάχρυσιν οἱ μοιχεῖ παρ' αὐτοῖς, εἶπεν, Ὡς ξένοι. ὁ δὲ εἶπε, τί γίνεται μοιχῶς παρ' ἡμῶν. ἐκείνου δὲ ὑπολαβόντος, Εἰ δὲ γήνηται; ταῦρον (εἶπεν ὁ Γεραῖδας) ἐκ τῆς μέγαν, ὅς ὑποκύνεας ὃ τ' αὐγετον ἀπὸ τῆς εὐρώσῃ πίεται. θαυμάσαντος δὲ ἐκείνου καὶ φήσαντος, Πῶς δὲ αὐτῶν ἡγοῖτο βοῖς τιλικούτος; γελάσας ὁ Γεραῖδας, Πῶς δὲ αὐτῶν (εἶπεν) ἐκ Σπάρτη μοιχῶς ἡγοῖτο; ταῦτα μὲν οὕτως ἔσθηται παῖσι τῶν γάμων. ὃ δὲ ἡγηθέν ὅσα ἰωκῆριος ὁ ἡγησας βέφην, ἀλλ' ἔφερε λαβῶν εἰς τόπον πινὰ λέξω καλούμενον, ἐκ ᾧ καθήμενοι τῶν φυλετῶν οἱ παρῶντατοι, καὶ ἀμαρτῶντες ὃ παρῶντατοι, εἰ μὲν ἀπαγῆς εἶη καὶ ῥωμαλέον, βέφην ἐκέλευον, κλήρον αὐτῶν τῶν ἐνακισθῶν παρῶντατοι. εἰ δὲ ἀγνῆς καὶ ἀμορφον, ἀπέπεμπον εἰς τῶν λεηρομένης ἀποτέρας, ὡς τῶν ταῦρον, τὸν βαρῶν δεσφῆ τῶν, ὡς ὡς αὐτῶν ζῆν ἀμῆον, οὐτε τῆ πόλῃ, ὃ μὴ καλῶς ὄνους ἔξ ἀρχῆς παρῶν διείσται καὶ ῥώμῃ πεφυκῶς. ὅταν ὁ δὲ ὕδατι πᾶ βρέφῃ ἀλλ' οἶνα παρῶντατοι αἱ γυναικῶν, βάσανόν ἵνα ποιούμενα τῆς κρασιῶν αὐτῶν. λέγεται γὰρ ἔξισασθαι τὰ ὀπιλητικῶν καὶ νοσῶδη παρῶν τ' ἀκρατον ἀποσφακελίζοντα: τὰ δὲ ὑγιῆνα, μάλλον σομοῦσθαι καὶ κρασιῶντα πῶ ἔξιν. ἰω δὲ παρῶν τῶν βροφῶν ὀπιμῆλῆς πῆς μὲν πύχνης, ὡς τε ἀνδρῶν παρῶντων ἐκ βροφῶν τὰ βρέφῃ, τοῖς μέλεσι καὶ τοῖς εἶδεσιν ἐλθῆσεια ποιεῖν, ἐπὶ δὲ ὄκλα τῶν ἀγῆταις, καὶ ἀσικα, καὶ ἀθαμῆ σῶτου, καὶ παρῶν ἐρημίαν ἀφοβα, καὶ ἀσπῆς διςχολίας ἀγῆτοις καὶ κλαυθμυρομῶν. δὲ καὶ τῶν ἔξωθεν ἔνοι τοῖς

ρόδοι γερονόται Λάκωνας. ἀλλὰ τούτων μὲν (ὡς Πλάτων φησὶ) Ζωπυρον ἐπέστησε παιδαγωγῶν Περικλῆς,

E

in longum fertur ac sursum repit, corpore ob leuitatem leuiter & expeditè affurgente. Hinc quoq; accedere venustas formæ videtur, quod teretes & exiles habitus magis ductiles sint memborū conformationi, quum obesi & saginati reluctentur ei suo pondere mulierum modo prægnantium quæ purgantur. Exiles hæc, sed scitos tamen ob agilitatem materiæ formæ fingenti magis cedētis, & argutos partus edunt. At causâ huius euentus in medio relinquatur speculantibus. A deo autē prædantur sollicitè, vt perhibeatur quidam, qui modò vulpeculam surripuerat, quam inuoluerat amiculo, quum ventrem suum laniaret bestia vnguibus & dentibus, ne detegeretur, intermori sustinuisse. Nec est id incredibile vel ex huius memoriæ adolescentibus quos in ara Dianæ Orthiæ frequentes cōspeximus inter plagas expirare. A cœna recumbens iren ex pueris huic canere iubebat: illi quæstionem, ad quam erat respondendum accurate, ponebat: velut, qui inter viros esset præstantissimus, aut quod ei videretur cuiuspiam factum. Inde & existimare de virtutibus & sagaciter indagare ab incunabilis assuescebant de ciuibus. Nam si rogatus, qui bonus ciuis esset aut qui improbus, in respondēdo hæsitaret, id tardi & degeneris ad virtutem ingenii ducebant indicium esse. Munendum etiam responsum ratione erat & probatione in concisa & compendiosa verba contracta. Si iners esset responsum, pro pœna mordendum ireni præbebat pollicem. Subinde coram senioribus & magistratibus iren corripbat pueros, vt specimē præberet quàm recte & ordine pœnas exigeret. Nec interpellabant multantem, verum digressis pueris plectebatur si asperius quàm oportuisset, aut cōtra remissius & lenius vindicasset. In societate amatores puerorū existimationis in vtramq; partem veniebant. Memorant, quum aliquando vocē puer incertando misisset parum generosam, indictam à magistratibus multam amatori eius fuisse. Mos apud eos tam honestus amandi erat, vt etiam probatè & egregiæ mulieres amarent virgines. Riualium æmulationem nō erat fas suscipere: sed magis qui eosdem amabant, ex eo auspicabantur mutuam amicitia, eoq; incumbabant communi studio, vt quàm redderent præstantissimū eum quem diligebant. Ad hæc imbuebant pueros, vt oratione vterentur, quæ fel conditum venustate haberet, & multum paucis in verbis sensus. Ferreis nummis Lycurgus (vt exposuimus) ex magno pōdere exiguum valorem fecit: sermonis monetæ contra in ieiunis & contractis verbis copiosam & grauem inclusit sententiam, multo silentio eos strictim vt dicerent & essent in respondendo acuti, moliens. Siquidem vt semen est eorum qui effusi in venerem sunt, effectum plerunq; & infecundum, ita loquentia immoderata sterilem effundit insipidumq; sermonem. Rex Agis, quum Atheniensis quidam Laconicorum gladiatorū breuitatem derideret, diceretque circulatores facile eos in theatris hausturos, *Atqui, inquit, hisce nos gladiolis bene attingimus hostes.* Ego verò orationem Laconicā, etsi videatur esse concisa, in primis assequi rem tamen arbitror & mentē ferire auditorū.

A ἄλλ' ἄνω βαδίσει Δία χρυφότητι, τὸ σῶματος ἐκλύτως
 καὶ ραδίως ἐπιδιδόντος. ὃ δὲ αὐτὸ καὶ καλῶς δοκῆ ποιεῖν. αἱ
 γὰρ ἰχναὶ καὶ Δία κεινοὶ μάλλον ἔξαισι ἢ παχέουσι παρὰ τὴν
 Δία φέρουσι αἱ δὲ ὄγκωδες καὶ πολυέσφοι, δὴ βάρους ἀπι-
 βάνουσι. ὡς τὸ ἀμέλει καὶ τὸ ἐν τῷ κύνι καθαρομένων γυναι-
 κῶν ἰχναὶ μὲν, ἀπειδὴ δὲ καὶ γλαφυρὰ γίνετ' αὐτὰ βρέφη, Δία
 τὴν ἐλαφρότητα τὴν ὕλης κρατυμένης μάλλον ἢ τὸ τυπέν-
 τος. ἀλλὰ γὰρ ἢ μὴ αἰτία ἔσ' συμβαινόντες, ἐν μέσῳ παρὰ κεί-
 ῳ σκῆψιν. ἔπειτα δὲ κλέπτουσι πεφροτισμῶν οἱ παῖδες,
 ὡς λέγεται πῆ δὴ σκύμνοι ἀλώπεκος κεκροφῶς, καὶ τὰ
B τριβωνίῳ παρὰ τῶν ἀποδοσῶν, ἀπαρῶσ' ὁ μῦθος ἢ τὸ θηρὶς πῶ
 γαστέρα τοῖς ὄνουσι καὶ τοῖς ὀδοῦσιν, ἢ τὸ λαθρὴν ἐγκαρτε-
 ρῶν ἀποθαιεῖν. καὶ τὸ μὲν ὅσοι δὲ ἀπὸ τῶν ἐφ' ἑβῶν ἀπίστον
 ὄσιν, ὡν πολλοὶ ἐπὶ τῷ βωμοῦ τῷ Ὀρνιθίας ἐωρῶν κειμῶν ἀπο-
 θησκοντες τὴν πληγῆς. δειπνήσας δὲ ὁ εἰρῆνι κατακείμηνος,
 ὃ μὲν ἀσπυ παρὰ τῆς τῶν παίδων, ὃ δὲ ἐρώτηματι παρὰ
 βόθῃ, πεφροτισμῶν δειπνῶν ἀποκρίσεως. οἱ δὲ ὅσοι ἀπίστον
 ἐν τοῖς ἀνδράσιν, ἢ ποία τις ἢ τὸ δευρῶν. ἐκ τούτου δὲ καὶ κεί-
 νῳ τὰ καλὰ καὶ πολυπραγμοῖαν δι' ἧς ἐξ ἀρχῆς εἰδήσαντο
 παρὰ τῶν πολιτῶν. ὃ γὰρ, ἐρωτηθέντες τίς πολιτὴς ἀγαθός, ἢ
C τίς ἐκ διδασκίμων, ἀπορῶν τῶν ἀποκρίσεως, ναυδρῶν ἐποικίω
 καὶ παρὰ τῶν ἀφιλοτίμου ψυχῆς σημεῖον. ἐδὲ δὲ τὴν ἀπό-
 κειαν καὶ μετ' αἰτίας εἶπεν, καὶ ἀποδείξεως εἰς βραχυ-
 πνα σιωπηρῶν λόγων καὶ σωτομον. ὁ δὲ πλημμελῶς
 ἀποκρινάμηνος ἐκόλαζε, δὴ γὰρ λαμβάνων ἢ τὸ τῶ
 εἰρεῖος εἰς τὴν ἀπὸ τῆς. πολλάκις δὲ καὶ παρὰ τῶν παρὸν-
 τῶν καὶ ἀρχόντων, ὁ εἰρῆνι ἐκόλαζε τοῖς παῖδας, ἀποδεί-
 ξιν διδασκίμων εἰ μὴ λόγῳ καὶ ὡς δὲ καλῶς. καὶ καλῶν μὲν,
 ὅσοι ἐκωλύετο τὴν παίδων ἀπελθόντων, δι' ἧς ἢ τῶν
 εἰσερχόμενοι τὴν δέοντος ἐπέτημην, ἢ τῶν αὐτῶν ἐκλελυ-
D μένους καὶ ἀτόνως. ἐκοινῶνται δὲ οἱ ἔρασι αἱ τοῖς πασι τῆς
 δόξης ἐπ' ἀμφοτέροισι καὶ λέγεται ποτὲ παίδος ἐν τῷ μά-
 χῳ τῶν ἀρχῶν παρὰ τῶν παίδων, ζῆμιω δὴ τῶν ἔρασιν ἢ τὸ
 τῶν ἀρχόντων. οὕτω δὲ τῶν ἔραν ἐγκερμῶν παρ' αὐτοῖς, ὡς τε
 καὶ τῶν παρὰ τῶν ἔραν τὰς καλὰς καὶ ἀγαθὰς γυναικας,
 ὃ αἰτερῶν ὅσοι ἢ δὲ μάλλον ἀρχῶν ἐποικίω φίλιας
 παρὰ ἀλλήλους οἱ τῶν αὐτῶν ἔρασίντες, καὶ διετέλου
 κοινῇ ἀσπυζόντες ὅπως ἀπίστον ἀσπυζοῦντο τὸν ἐρώμε-
 νον. ἐδίδασκον δὲ τοῖς παῖδας καὶ λόγῳ καὶ πικρίας ἐχον-
 τι μεμυγμένῳ χάλει, καὶ πολλῶν ἀποβραχυῶν λέξεως
E αἰατερότητι. ὃ μὲν γὰρ σιδερωῦ νόμισμα, μικρῶν ἔραν
 ἐποίησαν ἀπὸ πολλοῦ σαθροῦ διώαμιν ὁ Λυκούργος, ὡς εἰρη-
 ται. ὃ δὲ τῶν λόγῳ νόμισμα τῶν αὐτῶν, ἀπὸ δι' ἑτέροις καὶ ἐλί-
 γης λέξεως, εἰς πολλῶν καὶ παρὰ τῶν κατεσκέδασε ἀγνοίας
 τῆ πολλῆ σιωπῆ τοῖς παῖδας ἀποφθηνματικῆς καὶ πεπα-
 δδμενῶν παρὰ τὰς ἀποκρίσεως μηχανῶν. ὡς γὰρ ὃ
 ἀπέρμα τὴν παρὰ τὰς συνοσίας ἀκαλῶν ἀγνοίας ὡς τὰ πολ-
 λά καὶ ἀκαρπύοντες, ἔπειτα ἢ τῶν παρὰ τὸ λαθρὴν ἀκαρπύοντες
 λόγῳ ποιεῖ καὶ αἰόητοι. Ἄγισ μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, σκώπτον-
 τος Ἀπικῶν τοῖς Λακωνικῶν μαχίμοις εἰς τῶν μι-
F κρότηται, καὶ λέγοντος ὅτι ραδίως αὐτὰς οἱ θαυμα-
 ποιοὶ καταπίνοισιν ἐν τοῖς θεατρῶν, Καὶ μὴν μόλις (εἰ-
 πέν) ἡμῶς ἐφικνούμεθα τοῖς ἐγγχειρῶν τῶν πολεμίων. ἐγὼ δὲ καὶ τὸν λόγῳ ὅρα τὸν Λακωνικῶν, βραχυῶ
 μὲν εἶ) δοκῶνται, μάλιστα δὲ τῶν παρὰ τῶν ἐφικνούμενοι, καὶ τῆς ἀγνοίας ἀπτόμενοι τῶν ἀκαρπύων.

ορεδίας Palmer.

κὺ γὰρ αὐτὸς ὁ Λυκούργος βραχυλόγος πρὸς ἔοικε γυμνάσιον, κὺ δὲ πο-
 φθηγματικός· εἰ δὲ τεκμήρια τῶν ἀπορρημοδύμασιν, οἷον
 ὅτι ὁ παρά τας πολιτείας, πρὸς τὸ ἀξίοντα ποιεῖν δημοκρα-
 τίαν ἐν τῇ πόλει, Σὺ γὰρ (ἔφη) πρῶτος ἐν τῇ οἰκίᾳ σε ποίησον
 δημοκρατίαν. κὺ δὲ πρὸς τῶν θυσιῶν, πρὸς τὸ πηλοδρον Διὸς
 πῆμιχρῆς οὕτω κὺ βυτελής ἐτάξεν, ἵνα μή ποτε (ἔφη) τιμῶν-
 τες ὁ θεῖον Διὸς ἀλίπωρον. κὺ δὲ πρὸς τῶν ἀθλημάτων, τῶν-
 τας μόνον μὴ κωλύσαντα ἀγωνίζεσθαι τοῖς πολίταις ἐν οἷς
 χεῖρ ὄκ ἀναπίνεται. Φέρονται δὲ αὐτὸς κὺ δι' ἐπιτολῶν ἀπο-
 κρίσις τοιαῦτα πρὸς τοῖς πολίταις, Πῶς δὲ πολέμιον ἔφο-
 δον ἀλεξοίμεθα; Ἄν παύροι μὲν ἴτε, κὺ μὴ μέσδω ἀτε-
 ρος θατέρω ἐρετέμερον. κὺ πάλιν πρὸς τῶν τειχῶν, Οὐκ ἂν εἴη
 ἀπείχτος πόλις ἀπὸς ἀνδρείοις κὺ ἐπλήθοις ἐρεφαίωται.
 πρὸς μὲν οὖν πύτων κὺ τῶν τοιούτων ἐπιτολῶν οὐτε ἀπιση-
 σαράδιον, ἔτε πρὸς τῶν τῶν πρὸς τὰ μήκη τῶν λόγων ἔξε-
 βολῆς, δεινμάτα τοιαῦτα τῶν ἀπορρημάτων ὅτι. Λεωνί-
 δας ὁ βασιλεύς, ἀχάριος πρὸς πρὸς τῶν ἀπορρημάτων ὄκ ἀ-
 χρίτων ἔξελεξε τῶν, ὡς ἐνε (εἶπεν) ὄκ ἐν δέοινα χρεῖν ὄ-
 δέοινα. Χαρίλαος δὲ ὁ ἀδελφιδεύς τῶν Λυκούργου, πρὸς τῶν
 ὀλιγότητος αὐτῶν τῶν νόμον ἐρωτηθεὶς, εἶπεν ὡς οἱ λόγους μὴ
 χρεῖν πολλοῖς, ὅσδὲ νόμον δέονται πολλῶν. Ἀρχιδαμί-
 δας δὲ, μεμφομένων τῶν ἑκαταῶν τῶν σοφιστῶν, ὅτι πρὸς
 ληφθεὶς εἰς ὁ συναίπον ὅσδὲν ἔλεγχον, Ὁ εἰδὼς (ἔφη) λόγον
 κὺ χρεῖν οἶδεν. ἂν τῶν πικρῶν ἐφίω ἀπορρημοδύματων
 ὄκ ἀμοιβῆν χρεῖτος, τοιαῦτ' ὅτι. Δημάρατος, ἀνδρόπου
 πονηροῦ σκώπροντος αὐτὸν ἀχάριος ἐρωτήμασι, κὺ δὲ τῶν
 πολλὰ κὺ ἐρωτῶντος, πρὸς ἄριστος Σπαρτιάτῶν, ἔφη, Ὁ πῖν ἀ-
 νομοίωτατος. Ἄγιστος, ἐπαγοιῶτων πινῶν τῶν Ἡλείοις, ὡς
 καλῶς τὰ ὀλύμπια κὺ δικαίως ἀγόντας, Καὶ τί μέγα (ἔφη)
 Ἡλῶσι ποιοῦντι, δι' ἐτῶν πέντε ἀμέρα μιᾷ χρεῖν τῶν
 δικαστοῦντα; Θεόπομπος δὲ, ζέου πρὸς δέοινα σὺν δέκρον μὲν,
 κὺ φάσκοντος ὡς πρὸς τοῖς αὐτῶν πολίταις φιλολακῶν καλῶ-
 ται, Καλὸν ἰούσι (εἶπεν) ὡς ἐνε, φιλοπολίταν καλῶσθαι. Πλῆ-
 ρῶνα δὲ ὁ Πausanίου, ῥήτορος Ἀθηναιῶν τῶν Λακεδαι-
 μονίους ἀμαθῆς ἀποκαλοῦντος, Ὁρθῶς (ἔφη) λέγεις· μόνον
 γὰρ Ἐλλῶν ἀμῆς ὅσδὲν καλὸν μεμαθήκαμεν παρ' ὑμῶν.
 Ἀρχιδαμίδας δὲ πρὸς τὸ πηλοδρον ποῖ εἰσι Σπαρτιάται,
 Ἰκανοὶ (εἶπεν) ὡς ἐνε, τοῖς κακοῖς ἀφρύνειν ἔστι κὺ τοῖς μὲν
 παιδίας εἰρημνοῖς ἔσθ' αὐτῶν τεκμήρασθαι τὸν ἐπισμόν.
 εἰθίσοιτο γὰρ μηδέποτε χρεῖσθαι τὰ λόγων παρέργως, μηδὲ
 ἀφίεναι φωνῶν ἢ πρὸς ἀμφοτέρωθεν ἔχθ' πρὸς θεαίνας ἀξίας
 ἀφίεναι. Ὁ μὲν γὰρ ἀχρόσθαι τῶν μιμουμένου τῶν ἀηδῶν πα-
 ρακαλούμενος, Ἀὐτὸς (ἔφη) ἀχρῶν τῶν. Ὁ δὲ ἀναγοῖς ὁ
 ὀπίγραμμα τοῦτο,

Σθενιώτας ποτὲ τοῖςδε τυραννίδα, γάλακος Ἀρης
 Εἶλε Σελινωῶντες δι' ἀμφὶ πύλας ἔθανον.

Palmer.

Δικαίως (εἶπε) τεθνάχθη τῶν ἀνδρες. ἔδδ γὰρ ἀφῆμεν ὄλεον
 αὐτῶν καπακῆμεν. νεαίσκος δὲ πρὸς τὸν ἐπαθελόμνον
 αὐτῶν δάσφιν ἀλεξυῖνας ἐνήσκοντας ἐν τῶν μάχασθαι, Μὴ
 σύγε (εἶπεν) ἀλλὰ δὸς μοι τῶν ἀποκτεινόντων ἐν τῶν μάχε-
 σθαι. ἔτερος δὲ πρὸς ἰδῶν θακδόντας ἐν ἀποχωρήσθαι ὀπίδι-
 φρων ἀνδρόποις, Μὴ γρόιτο (εἶπεν) ἐν τῶν καλῶν ὄφην
 ὄκ ἐστὶν ἔσθ' ἀνασθῆναι πρὸς βυτέρω. Ὁ μὲν οὖν τῶν ἀπορρη-
 ματῶν εἶδος ἰούσι, ὡς τε κὺ λέγειν πρὸς ὄκ ἀπόπας, ὅτι
 μῆδον ὅτι ὁ φιλοφρόν, ἢ ὁ φιλογυμναστῆν, λακωνίζην.

Et sane ipsum apparet in dicendo succinctū fuisse
 Lycurgum & acutum, quatenus ex iis conicere
 licet quæ ab eo feruntur dicta, ut illud de repub. ad
 eum qui censebat ditionem popularem Lacedæ-
 mone constituendam: At tu prius, inquit, erigas
 ditionem domi popularem. Illud item de hostiis
 ad illum qui percontabatur, quid tam exiguas &
 viles præscripsisset, Ne unquā, inquit, Deū inter-
 mittamus colere. Iam de certaminib. quod sola ea
 ciuibus non vetasset obire, in quibus manus non
 tollatur. Similia eius referuntur ad ciues per epi-
 stolas responsa. Quomodo hostium impressionē
 arceamus? Si inopes manseritis, & alter non aueat
 plus possidere altero. Iam de muris, non carere
 muris urbem, quæ viris sit, non lateribus cincta.
 Cæterum hæ & similes epistolæ illiusne fuerint,
 haud est proum vel asserere vel infirmare. Enim-
 verò quod prolixitatem orationis insectarentur,
 hæ concisæ sententiæ sunt argumento. Leonidas
 rex, quum quidā differeret de rebus grauibus in-
 tempestiue, Re opportuna hospes, inquit, parum
 opportunè vteris. Charilaus Lycurgi fratris filius
 interrogatus de paucitate illius legum, respondit,
 Qui verbis non multis vterentur, hos non multas
 quærere leges. Archidamidas, accusantibus non-
 nullis sophistam Hecataem, quod conuiuio ad-
 hibitus, omni sermone abstinuisset, Qui dicere
 nouit, inquit, & tempus nouit. Dicta illorum ama-
 ra, quæ dixi lepôtis non esse expertia, huiuscemo-
 di sunt. Demaratus, quum fœdus homo ipsum
 pungeret importunis interrogationibus, atq; hac
 quæstione identidem obtunderet, Quis optimus
 est inter Lacedæmonios? Tui, inquit, dissimilli-
 mus. Agis Elios quibusdam celebrantibus quod
 honeste & iuste Olympia agerent. Egregiam verò
 rem, inquit, si quinto quoque anno Elij iustitiam
 vno die colant. Theopompus ad peregrinum
 quendam, qui studium suum ostentabat, dicebat-
 que philolaconem se, quasi cupidum Laconum,
 inter ciues vocitari: Laudabile tibi, inquit, sit cupi-
 dum ciuiam tuorum vocari. Plistonax Pausania,
 quum orator quidam Atheniensis indoctos La-
 cedæmonios appellaret, Sanè quidem, inquit: soli
 enim Græcorum nihil mali nos a vobis didicimus.
 Archidamidas ad sciscitantem quot essent Lace-
 dæmonii, Satis hospes, inquit, ad malos summo-
 uendum. Discas etiam ex facietis morem eorum:
 affluescebant enim, ut nisi in tempore non loque-
 rentur, neq; vocem emitterent, quin aliquam uti-
 que sententiam complecteretur notatu dignam.
 Ille quem hortabantur ut audiret quendam qui
 cantum exprimeret luscinia, illas, inquit, ipsas au-
 diui. Alius lecto hoc epigrammate,

*Sæuo qui diros quondam oppressere tyrannos,
 Ante Selinontis mænia marte cadunt.*

Merito, inquit, perierunt isti. Permittendum e-
 nim fuerat ut totum conflagraret oppidum. Ad-
 olefcens ad illum qui daturum ei se promitteret
 gallos gallinaceos in pugna expirantes, Minime,
 inquit, sed eos da mihi qui in pugnis interficiant
 alios. Alius fellis curulibus sedentes in discessu
 nonnullos videns, Absit, inquit, hic ut con-
 fideam vnde assurgere nequeam seni. Atque
 hoc quidem contortorum dictorum genus e-
 iuscemodi erat. Quare non absurdè dixe-
 runt quidam, Sapientiam colendo magis, quam
 gymnicum certamen sectando agas Laconem.

male. imo, ty-
ranidem totam

Porro elegantiam cantilenarum & carminum non secus atq; orationis cultum & puritatem affectabant: sed inerat & carminibus aculeus, qui excitaret animos atque inflammaret quasi motu fanatico & alacritate. Dictione nuda erat & virilis de rebus grauibus & informantibus. Laudes erant fere, quibus immortalitati commendabant eos qui pro Sparta occubuerant, & probra ignauroꝝ ad mortem, quod acerbam & infelicem ducerent vitam: professio item & gloriatio ad virtutem congruens ætatibus. Quorum vnum libet exempli gratia exprimere. Tres erant in solennibus per tres ætates instituti chori, Chorus senum exorsus canebat,

Nos quondam eramus in clyti bello viri.

Iuuenum chorus respondebat,

Nos ii sumus: fac si velis periculum.

Tertius puerorum,

Nos fortitudine plurimum præstabimus.

Planè si carminibus Laonicis, quorum etiam hac memoria extant quædam, adhibeas animum, & numeros classicos assequaris, quibus utebatur ad tibiam, quum hostes inuaderent, iure Terpandrũ, dicas & Pindarum contociare musicæ fortitudinẽ. Ille ad hunc modum cecinit de Lacedæmoniis,

Vbi floret ensis, iuuenum musa & suauior,

Tum iniustitia amplas obtinens vias.

Pindarus ait,

Vbi concilia senum, & iuuenum præstantium

Hæstæ, chori cantus, suauiores delicia.

Insignes musicos pariter & bellatores faciunt eos.

In ferrum enim serpit citharam pulsare peritè,

vt Laonicus poeta dixit. Etenim ante pugna rex Musis sacrificabat, admonens (vt reor) disciplinæ eorum & iudiciorum: vt in periculis offerrent se, & successum ad res memorabiles edendas darent pugnantibus. Interim disciplinæ rigorem laxabant iuuenibus, nec prohibebant excolere comam, armisque se & pallis ornare: ac delectabantur iis velut equis ad certamen exultantibus & ferocientibus. Itaq; quanuis comam vbi adulti erant, alerent, potissimum imminente pugna concinnabant eam, vt nitida appareret & discriminata. Adducunt etiam Lycurgi de coma dictum, formosos eam venustiores reddere, deformes horridiores. Exercitationibus quoque utebantur per bellum mollioribus, & reliquam quoque vitam minus adstrictam & obnoxiam dabant iuuentuti. Ita solis inter mortales meditationis ad bellum erat illis bellum respiratio. Iam instructa eorum acie, cum adesset hostis, rex simul capellam immobilabat, edicebatque vt omnes coronas sumerent, & vt tibicines canerent iubebat Castoris carmen. Simul etiam ordiebatur classicum canere. carmen embaterium dicitur. Quæ res seueram simul atque horribilem edebat speciem, numeris adhibiam incedentium, neque turbantium aciem, neque animis fluctuantium, sed modeste & hilariter ad modos euntium in certamen. Neque enim nimia percelli trepidatione probabile est ita comparatos, aut plus satis ferocite: sed animum cum fiducia & audacia suscipere stabilem quasi Dei præsentis fauore. Ibat in hostem rex comitem trahens victorem coronati certaminis,

μη μήτε τῆς ψυχῆς θορυβουμένων, ἀλλὰ παύως καὶ ἰσχυρῶς ὑπὸ τῆ μέλῳσι ἀγυμνῶν ἐπὶ τὸν κίνδυνον. ἔτε γὰρ φόβον ἔτε θυμὸν ἐξήνευον πλεονάζοντα τοῖς ἔτεω ἀγυμνῶσι εἰκός ἐστιν, ἀλλ' ὅσα τῆς φρονήσεως μετ' ἐλπίδος καὶ θράσεως, ὡς τῆ θεοῦ συμπαροῦτος. ἐχθροὶ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς πολεμίοις, ἔχον μὴ εἰσὶν ἐπιφανίτιω ἀγῶνα νεικηκῆτα.

ἢ δὲ πῶς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ μέλη παιδείας οὐχ ἥτιον ἑαυτοῦ δάξτε τοῖς ἐν τοῖς λόγοις διζήλιας καὶ κατὰ εὐδοκίαν. ἀλλὰ καὶ τὰ μέλη κέ. ἔχον εἶχεν ἐγερτικὸν θυμὸν, καὶ παρὰ σαπικὸν ὀρμῆς ἐπιποσιώδους καὶ παραγυμνακῆς. καὶ ἡ λέξις ἡ ἀφελῆς καὶ ἀδρυπῶτος ἐπὶ παραγυμνασὶ σεμνοῖς καὶ ἠθοποιῖς. ἔπαμνοι γὰρ ἦσαν ὡς τὰ πολλὰ τῶν τετυχηκῶν ὑπὸ τῆς Σπάρτης, διδάμμοιζομῶν καὶ ψόροι τῆς βεσάντων, ὡς ἀλγῶν καὶ κακῶδαιμονα βιοιωτῶν βίον ἐπαγγελία τε καὶ μεγαλαυχία παρὲς ἀρετῆν, παρὲς τοῦ τῆς ἡλικίας, ὡν (ἐνεκα δειγματος) οὐκ ἐχέον ἐστὶν ἐν τῇ παρὰ ἐγγεῖα. τριῶν γὰρ ἡρώων καὶ τῆς βεῖς ἡλικίας σιωπασμῶν ἐν τῆς εὐραίας. ὁ μὲν τῶν γυμνῶν, ἀρχόμενος ἦδεν, Ἄμμιες ποτὶ ἡμέρας δὲ χιμοὶ νεανία· ὁ δὲ τῶν ἀκμαζόντων ἀμειβομένης ἔλεγχον, Ἄμμιες δὲ γ' εἰμῶν· αἱ δὲ λῆς, πῆσαν λάβε· ὁ δὲ τῆς πᾶσι δῶν, Ἄμμιες δὲ γ' εἰσόμεθα πολλῶν κάρρονες. ὅπως δὲ ἀντις ἐπιπέσας τοῖς Λακωνικοῖς ποιήμασιν, ὡς ἐπὶ καὶ ἡμᾶς ἐνια δεισώξω, καὶ τοῖς ἐμβατηίοις ῥυθμοῖς ἀναλαβῶν, οἷς ἐχέοντο παρὲς τὸν αὐτὸν ἐπαγῶντες τοῖς πολεμίοις, οὐ κακῶς ἠγήσατο, καὶ τὸν Τέρπανδρον καὶ τὸν Πίνδαρον τῶν ἀνδρείων τῆ μοιτικῆς συνάσθησιν. ὁ μὲν γὰρ ἔταως πεποίηκε πῶς τῶν Λακεδαιμονίων,

Εἴθ' αἰχμὰ τε νέων θάλλει καὶ μούσα λίγχα,
Καὶ δίκαια θυράγχα.

Πίνδαρος δὲ φησιν,

Εἴθ' ἂν βουλαὶ γυμνῶν, καὶ νέων ἀνδρῶν ἀρετῶν ἀνδρῶν αἰχμῆ, καὶ χοροὶ καὶ μούσαι καὶ ἀγλαία. μοιτικῶτάτοις γὰρ ἄμα καὶ πολεμικῶτάτοις ἀποφαινοῦσιν αὐτοῖς. Ἐρπετὶ γὰρ αὐτὰ τῶν σιδάρεσσι καλῶς κηραίσουσι, ὡς ὁ Λακωνικὸς ποιητὴς εἶρηκε. καὶ γὰρ ἐν τῆς μάχης παρὰ τὸν τῆς μούσας ὁ βασιλεὺς, ἀναμνήσκων (ὡς εἶοικε) τῆς παιδείας καὶ τῆς κείσεων, ἵνα ὡς παρὰ χεῖρας τῶν μαρτυρῶν. ποτὲ δὲ καὶ τοῖς νέοις τὰ σκληρότατα τῆς ἀγωγῆς ἐπαίνοντες, οὐκ ἐκώλυον καλλωπίξασθαι πῶς ἐκ μῆνυ, καὶ κόσμον ὀπλων καὶ ἱματίων, χαίροντες ὡς ἐπὶ ἵπποις γαυραῖσι καὶ φρυαπτομῶσι παρὲς τοῖς ἀγῶνας. δὲ κομῆτες ἀθύρσιν ἐκ τῆς τῶν ἐφήβων ἡλικίας, μάλιστ' αὖτε τοῖς κινδύοις ἐπὶ ἐπιπέδον τῶν κόμην, λιπαρῶν τε φαίνεσθαι καὶ ἀγακρομῶν. ἀπομνημονθῶντες πῶς καὶ Λυκῶν γυμνῶν πῶς τῆς κόμης, ὅτι τοῖς μὲν καλοῖς διωρεπετέροις ποτὶ τοῖς ἀγῶσι, φοβερωτέροις. ἐχέοντο δὲ καὶ γυμνασίοις μαλακώτεροις πῶς τῆς στρατείας· καὶ τῶν δὲ δὲ δὲ δὲ δὲ οὕτω κεκολασμένῳ οὐδὲ ὑποβύθιον τοῖς νέοις παρὲς τὸν, ὡς τε μόνοις ἀνδρῶν ἐκείνοις τῆς εἰς τὸν πόλεμον ἀσκήσεως ἀνάπαυσιν ἐπὶ τὸν πόλεμον. ἦδ' ἡ δὲ σιωπασμῶν ἄμα τῆς φάλαγγος αὐτῶν, καὶ τῶν πολεμίων παρὲς τῶν, ὁ βασιλεὺς ἄμα τῶν τε χίμασιν ἐσφαμάζετο, καὶ ἐφανοδοῦσιν παρήγελλε πᾶσι, καὶ τοῖς ἀυλητῶν ἀυλῆν ἐκέλευε δὲ κερταῖον μέλος· ἄμα δὲ ἐξήρχεν ἐμβατηίου παῖνος. ὡς τε σεμνῶν ἄμα καὶ κατὰ πληκτικῶν τῶν ὄψιν ἐπὶ, ῥυθμῶν τε παρὲς τὸν αὐτὸν ἐπιπαίνοντων, καὶ μήτε ἀγακρομῶν ποιουμένων ἐν τῇ φάλαγγι.

verum explicabant ea quæ pertinebant ad negotia necessaria, per propinquos & amatores, Maioribus natu probrosum erat assidue ibi volutari, & non partem diei maximam in gymnasiis & lescis, quas vocabant, versari. Ibi coibant ferè, atque tempus inter se traducebant, nullam inferentes mentionem compendii faciendi vel forensium tractandorum negotiorum. Illius consuetudinis potissima occupatio erat ut aliquam virtutem laudarent, vel reprehenderent probrum cum ioco & risu leuiter, admonendi & corrigendi causa, pungente. Neque sane ipse fuit præfractè austerus Lycurgus: imò illum risus sigillum autor est Sosibius posuisse, vrbantate, tanquam laboris & victus condimento, tempestiue conuiuia & similes congressus interpolantem. In summa affuefecit ciues ne vellent, neu scirent priuatim viuere: verum ut apum more ad rempublicam conglobati semper, & inter se circa principem volutari, afflatuq; lymphatico atque gloriæ siti tantum non mente alienati, patriæ essent toti. Quam affectuonem ex quibusdam eorum dictis colligas licet. Si quidem Prædaretus, non allectus inter trecentos, per quam alacris discessit, ceu lætitia elatus, quod nec enti in ciuitate essent se præstantiores. Polystratus idas legatus ad regis præfectos inter alios missus, iis rogantibus priuatim an publice missus esset, respondit, *Si compotes voti fuerimus, publice: sin viderimus repulsam, priuatim.* Brasidæ mater Argileonis, quum Amphipoli quidam, qui commeaferant Lacedæmonem, illam inuiserent, an Brasidas, requisit, honeste & digne Sparta cecidisset: quibus illum extollentibus, adiicientibusque patrem Spartæ non esse alium, *Absit, hospites,* (inquit) *fuit enim honestus & egregius vir Brasidas, sed habet multos Sparta illo excellentiores.* Senes ipse (vti diximus) Lycurgus primum eos qui cepti sui fuerant participes, designauit, deinde in locum demortui sufficiens eum, virtute qui esset præstantissimus iudicatus, sexaginta annis maior. Quod quidem præ humanis omnibus certamen maximum esse & contentionis summæ videbatur. Quippe non qui ex pernicipibus, pernicipissimus: nec qui ex robustis, robustissimus, sed qui inter bonos & temperantes optimus & temperantissimus esset censitus, huic præmium cedebat victoriæ in virtute per totam vitam, vniuersa pene potestas in republica quod arbitrium haberet necis, ignominia, & in summa maximorum. Lectio agebatur ad hunc modum. Concione aduocata, delicta viri includebantur propinqua domo, hi neminem videbant, neque ipsi conspecti, strepitum tantum exaudiebant concionis: nam acclamatione cum alia tum competitores probabant. Nec simul omnes, sed singuli introducebantur per sortem, tacitique per concionem transibant. Conclufi illi tabulas habebant, in quas referebant sigillatim plausus magnitudinem, nescii cui facta esset, tantum primum esse vel secundum vel tertium, aut quotusquisque fuisset introductus. Cui esset plurimus & maximus factus, hunc renuntiabant. Ille coronatus ad omnia templa circumibat. Sequebatur hinc grex iuuenum collaudantium eum & extollentium, hinc caterua mulierum carmine virtutem celebrantium,

ἀλλὰ διὰ τῆς συγγενείας καὶ τῆς ἐρασιῶν ἐπιποιῶντο τὰς ἀναγκάσ οἰκονομίας. ποῖς ὁ παρεσβυτέρις ἀρχὸν ἰὼ, σιωπῶν ὁ ἄριστος καὶ τὰ αὐτὰ διὰ τὴν ἄνοιαν, ἀλλὰ τὸ μὴ πληθύνειν τῆς ἡμέρας πρὸς τὰ γυμνάσια καὶ τὰς καλουμένας λέσχας ἀνατρέφονται. καὶ γὰρ εἰς ταύτας σιωπῶντες ὀπίσθως ἐσθλάζον μετ' ἀλλήλων, ὁ δὲ μὲν μεμνημένοι τῆς πατρὸς χρηματοποιῶν ἢ χρεῖαν ἀρχαίον σιωπῶντων. ἀλλὰ ὁ πληθύνει ἰὼ τῆς ποιότητος διὰ τὴν ἄνοιαν, ἐπαμύνην πρὸς καλῶν, ἢ τῆς ἀρχαίαν ψέγη, μὲν παιδίας καὶ γέλωτος, ἐλαφρῶς ὑποφύροντος εἰς νοσησίαν καὶ διόρθωσιν. ὁ δὲ γὰρ αὐτὸς ἰὼ ἀκρατῶς ἀσχηρὸς ὁ Λυκούργος. ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς γέλωτος ἀγαλματικὸν ὀκνηρὸν ἰδρύσασθαι Σωσίβιος ἰσχυρῶς, τίω παιδίδι ὡς ἄρ' ἠδύσμα τῆς πόνου καὶ τῆς διαίτης, ἐμβαλόντα καὶ χερσὶν εἰς τὰ συμπόσια καὶ τὰς ποιήσας διὰ τὴν ἄνοιαν. ὁ δὲ ὅλον ἄθιζεν πρὸς πολίτας μὴ βούλεσθαι μήτε ὀπίσθασθαι κατ' ἰδίαν ζῆν, ἀλλ' ὡς ἄρ' τὰς μελίπτας, τὰς κριτῶν συμφυρῶν οἴσας ἀεὶ καὶ μετ' ἀλλήλων εἰλουμένοις πρὸς τὸν ἀρχαίον, μικροῦ δὲ ὄψεσθαι εἰς αὐτῶν ὑποστροφισμοῦ καὶ φιλοπυρίας, ὅλοις εἶ) τῆς πατρίδος. ὡς ἐστὶ καὶ φωνῶν πρὸν αὐτῶν ἀποθεωρῆσαι τίω δέξοιαν. ὁ μὲν γὰρ Παδάριτος, ὅτι ἐγκριτῶν εἰς ποῖς τριακασίοις, ἀπὴν μάλιστ' αὐτῶν, ὡς ἄρ' χαίρων ὅτι βελτίονας αὐτῶν τριακασίοις ἢ πόλις ἔχῃ. Πεισιπρατίδας ὁ παρεσβύων πρὸς ποῖς βασιλέως στρατηγὸς μὲν ἑτέρων, ἐσθλῶν αὐτῶν πότερον ἰδίᾳ πάρεσιν ἢ δημοσίᾳ πεμφθέντες, εἶπεν, Αἴνεα τύχῳ μὲν δημοσίᾳ: αἴνεα ἀποτύχῳ μὲν, ἰδίᾳ. ἢ ὁ Βρασιδῶν μήτηρ Ἀργιλεωνίς, ὡς ἀφικόμενοι πινεὶ εἰς Λακεδαιμόνα τῆς ἕξ Ἀμφιπόλεως εἰσῆλθον πρὸς αὐτῶν, ἠρώτησεν εἰ καλῶς ὁ Βρασιδῶν ἀπέθανε καὶ τὰς Σπάρτας ἀξίως. μεγαλυόντων ὁ ὀκνηρὸν τὸν αἰδρα, καὶ λεγόντων ὡς ὅτι ἔχῃ ὀκνηρὸν μὲν ἢ Σπάρτη, Μὴ λέγετε (εἶπεν) ὡς ἔξοι. καλῶς μὲν γὰρ ἰὼ καὶ ἀγαθὸς ὁ Βρασιδῶν: πολλοὺς ὁ ἀνδρας Λακεδαιμόνι ἔχῃ τίω καὶ ἄριστος. τοῦς ὁ γέροντας αὐτῶν μὲν, (ὡς εἶρηται) κατέστησε ὁ πρὸς τὸν ὀκνηρὸν τῶν μετὰ τὸν τῆς βουλεύματος. ὕστερον ὁ, αἰτὶ τῆς τελευτῆς τῶν, ἐπαξέε καλῶς τὸν ἀριστὸν ἀρετῆς κριτῶν, τῶν ὑποστροφῶν ἐξήκαθη ἔτη γεροντότων. καὶ μέγιστος ἐδόκε τῶν ἐν ἀνδραποῖς ἀγάνων ὀκνηρῶν, καὶ πρῶτος ἀνδραποῖς. οὐ γὰρ ἐπαξέε τῶν ἀριστῶν, ὁ δὲ ἰσχυρῶς ἰσχυρότατον, ἀλλ' ἐν ἀγάνοις καὶ σωφροσιν ἀριστῶν καὶ σωφροσύνας, ἐδὲ κριτῶν, νικητήριον ἔχῃ τῆς ἀρετῆς διὰ βίου, ὁ σύμπῳ (ὡς εἶπεν) καλῶς ἐν τῇ πολιτείᾳ, κέρειον ὄντα καὶ θανάτου καὶ ἀπυρίας, καὶ ὅπως τῶν μεγίστων. ἐγένετο ὁ ἢ κρίσις τὸν δε τὸν ὄπῳ. ὀκνηρῶν ἀδραστεύσις, ἀνδρες ἀρετοὶ κατὰ τὴν ἄνοιαν πλησίον εἰς οἴκημα, τίω ὄψιν μὲν οὐχ ὀκνηρῶν ὁ δὲ ὀκνηρῶν, τίω ὁ καυλῶ μόνον ἀκρῶντες ὀκνηρῶν. ὅτι γὰρ ὡς τὰλλα, καὶ ποῖς ἀμιλλωμένοις ἐκρίνον, οὐχ ὁμοδὸς πρῶτων, ἀλλ' ἑκάστου καὶ κληρὸν εἰσαγαγμένου, καὶ σωπῆ διὰ ποῖς ἀνδρῶν τίω ὀκνηρῶν. ἔχοντες οὖν οἱ κατακλείοι γραμματεῖα, καθ' ἑκάστον ἐπεσημάνοντο τῆς καυλῆς ὁ μέγιστος, ὅτι εἰδότες ὅτι ἡμίονο, πλην ὅτι πρῶτος, ἢ δεύτερος, ἢ τρίτος, ἢ ὅποσοστω εἶη τῶν εἰσαγαγμένων. ὅτι ὁ πλείστη ἡμίονο καὶ μέγιστη, τῶν ἀνδρῶν. ὁ δὲ σφραγισάμενος πρὸς ποῖς κρίσις: εἶποντο ὁ

πολλοὶ δὲ νέοι, ζήλοισι τὸν αἰδρα καὶ μεγαλιώτες, πολλὰ τὸ γυναικῶν ἐγκωμιάζουσαι δι' ἄρ' ἡς τίω ἀρετῶν,

κὺ τὸν βίον διδάμοιζουσα. τῶν δὲ βριτηδείων ἕκαστος αὐτῶν
 δεῖπνον ᾧ ἄρα πρὸς ἕλεγμα, ὅτι ταύτη ἡ πόλις ἡμᾶς τῆς τε
 πέρι. περὶ τῶν δὲ εἰς τὸ συσίτιον ἀπῆει, κὺ τὰ μὲν δὴ
 ἐγένετο σωήτως· δὲ τῆς δὲ μερίδος αὐτῶν ᾧ ἄρα τεθείσθαι,
 ἐφύλαξεν δὲ ἄλλοις· κὺ μὲν τὸ δεῖπνον, ὅτι ταῖς θύραις
 τῆς φιδίης, τῶν οἰκείων παρουσῶν γυναικῶν ἡ μάλιστα τυγ-
 χάρμοι τιμῶν, παρεσκεύαστο· κὺ διδοὺς τὴν μοῖραν ἕλεγμα,
 ὅτι ταύτῃ αὐτὸς λαβὼν δὲ τῆς φιδίης, ὅκεινθ δίδωσιν, ὥστε κα-
 κείνῃ ζήλου μὲν ἡμῶν τῶν δὲ ἄλλων παρεπέμπεσθαι γυναι-
 κῶν. κὺ μὲν κὺ τὰ πρὸς τὰς παφᾶς δὲ ἴσα δι ἐκδομῶν
 αὐτῶν. ᾧ ἄρα τὸν μὲν γὰρ ἀνελών δεισιδαμοῖνα ἀπέσταν, ὅτι
 τῆ πόλις ἡμᾶς τοὺς νεκροὺς, κὺ πλεόντων ἔχειν τὰ μνήματα
 τῶν ἱερῶν, ὅτι ὁκώλυσε, σωῦσθαι ποιεῖν ταῖς θείαις
 ὁφείλοι κὺ σωήτως τοὺς νεοὺς, ὥστε μὴ παρῆθεσθαι, μηδὲ
 ὀρρωδεῖν τὸ θάνατον, ὡς μισθόντα τοὺς ἀφαιρούτους νεκροὺς
 σώματος, ἢ ἄρα τὰ φων διελθόντα. ἐπειθὰ σωθᾶν πρὸς
 ὁδὸν εἶασεν, ἀλλὰ ἐν φοινικίδι κὺ φύλλοις ἐλαίας ἔν-
 τεσ ὁ σῶμα, πρὸς ἐφέλλον. ὅτι ἄρα τῆς δὲ πύουμα θάψαν-
 τας ὅτι ἔξω τῶ νεκροῦ, πλεόντων ἀνδρῶν ἐν πολέμῳ, κὺ γυ-
 ναϊκός, ἱερῶς ἀποθαρόντων. ἡρόντων δὲ πένθος ὀλίγοι παρ-
 ὠσειν, ἡμέρας ἑνδεκά· τῆ δὲ δωδεκάτῃ θύσαντας ἔδει δὴ
 μητερὸν δὲ πένθος. ὁδὸν γὰρ ἡμῶν δὲ τῆς ἀφαιρέ-
 νον, ἀλλὰ πᾶσι κατεμιγνύετο τοὺς ἀναγκάσιος δὲ τῆς πι-
 νὰ ζήλου ἢ κακίας ἄρα βολέου· κὺ κατεπέκρουτο ᾧ ἄρα δει-
 γμάτων πλήθει τὴν πόλιν, οἷς ἀναγκάσιος ἡμῶν ἐν τυγχάρων-
 τας αἰεὶ κὺ σωβρομῶν, ἀγεσθαι κὺ κατὰ μαθήζε-
 σθαι ἰόντας πρὸς τὸ καλόν· ὅτι οὐδὲ ἀποδῆμῶν ἔδωκε
 τοὺς βουλομῶν κὺ πλανᾶσθαι, ξενικὰ σωθᾶντας ἡδὴ,
 κὺ μνήματα βίων ἀπαδύων, κὺ πολιτῶν ἄρα
 φρεσῶν· ἀλλὰ κὺ τοὺς ἀφαιρούτους ἐπὶ ὁδὸν ἡρο-
 μα κὺ παρῆθεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ἀπῆλαυεν, οὐχ ὡς
 Θουκυδίδης φησὶ, δεδιὼς μὴ τῆς πολιτείας μιμητᾶν ἡρῶν-
 ται, κὺ πρὸς δὲ τῆς πρὸς ἡμῶν ὁκμάθωσιν, ἀλλὰ
 μάλλον ὅπως μὴ διδάσκαλοι κακῶν πινος ᾧ ἄρα ἔξωσιν. ἄ-
 μα γὰρ ξένοις σώμασιν ἀνάγκη λόγους ἐπεισείναμι ξένοις. λό-
 γοι δὲ κῆροὶ κρίσεις κῆρας ὅτι φέρεσιν· ἔξω δὲ ἀνάγκη πᾶσι
 πολλὰ φέρεσθαι, κὺ πρὸς ἀρῆσεις ἀπαδύσας πρὸς τὴν
 κατὰ τῶν πολιτείας, ὡς πρὸς ἀρμονίαν. δὲ μάλλον ἄρα
 ζήλου φυλάττειν τὴν πόλιν, ὅπως ἡδὴν ὅτι ἀναπληροῦ-
 σεται πονηρῶν, ἢ σώμάτων νοσερῶν ἔξωθεν ἐπεισιόντων. ἐν
 μὲν οὖν πύουσι ὁδὸν ὅτι ἀδικίας ἡρος ὁδὸν πλεονεξίας,
 ἡμῶν ἐγκαλοῦσιν ἔνοι τοὺς Λυκούργου νόμοις, ὡς ἡκανῶς ἔχοσι
 πρὸς ἀνδρείαν, ὅτι δὲ τῆς πρὸς δικαιοσύνην. ἢ δὲ καλου-
 μῆν κρυπία παρ' αὐτοῖς, εἴγε δὲ κὺ τῆς τῶν Λυκούργου
 πολιτῶν ἐν ὅτι, (ὡς Ἀριστοτέλης ἰσῶρηκε) ταύτῃ
 αἰεὶ κὺ πρὸς Πλάτωνι πρὸς τῆς πολιτείας κὺ τῆς ἀνδρῶς
 ἀειρασμῶν δόξαν. ἡμῶν δὲ τοιαύτη τῶν νέων οἱ δὲ ἔχοντες ἄρα
 ἡρόντων τοὺς μάλιστα νοῦν ἔχειν δοκῶντας εἰς τὸ ἔξωθεν ὄ-
 λως δὲ ἐπέμπον, ἔχοντας ἐγκλείδω κὺ ὅφιν ἀναγκάσιος,
 δὲ δὲ ὁδὸν· οἱ δὲ μὲν ἡμέραν μὲν εἰς ἀσωδῆλους ἄρα
 σωθᾶν τοῖς τοῖς, ἀπέκρυπτον ἑαυτοὺς κὺ ἀνεπαύοντο, νύ-
 κτωρ δὲ κῆρόντες εἰς τὰς ὁδοὺς, τῶν εἰλώτων τὸν ἀλισχρόμῶν
 ἀπέσφατον. πολλὰ κὺ τῶν τοὺς ἀρῆσιος ὅτι πορθέομῶν,
 τοὺς ῥωμαλεωπάτοις κὺ κῆρῶσι αὐτῶν αἰήρω. ὡς
 πρὸς κὺ Θουκυδίδης ἐν τοὺς Πελοποννησιακῶν ἰσῶρη, τοὺς ἐπὶ
 ἀνδρείαν πρὸς κῆρῶντας ᾧ ἄρα τῶν Σπαρτιατῶν,

A & vitam eius in cœlum ferentium. Necessario-
 rum quisque cenam ei apponens dicebat, Hac
 te mensa ciuitas honorat. Quum eos circumfisset,
 transibat ad solitum conuiuium, vbi cætera de
 more agebantur. Secundam portionem, vbi esset
 apposita, tollebat & seruabat. A cœna conuenie-
 bant ad ianuam triclinii mulieres familiares eius.
 Ibi eam quæ esset apud se maxima in existima-
 tione, acciebat, cui partem eam donabat, addens,
 præmium se, quo fuisset decoratus, ei conferre.
 Vnde illa quoque magno honore à cæteris ma-
 tronis deducebatur. Sepeliendi quoque ritum il-
 le dispensauit optime. Primum omnem eximens
 superstitionem, funerare in vrbe extinctos, & ha-
 bere ante oculos rerum monumenta religiofa-
 rum non interdixit, quod innutriti vellet talibus
 spectaculis & assuescere iuuentutem ne trepida-
 rent vel horrerent mortem: quasi eos qui feralia
 attrectant aut commeant per sepulchra, polluat.
 Deinde prohibuit quicquam cum corpore con-
 di, sed puniceo amiculo & foliis oleaginis cadauer
 inuoluebant. Conditorio inscribere non licebat
 nomen mortui, præterquam viri qui in bello, &
 mulieris quæ sancte fato concesserat. Luctum
 modico definauit tempore, vndecim diebus: duo-
 decimo sacrificare oportebat Cereri, & desinere
 luctum. Nihil erat enim otiosum aut neglectum,
 sed omnibus rebus necessariis attexebat vel ali-
 quod virtutis præconium, vel infectationem im-
 probitatis, omnesque angulos ciuitatis refercie-
 bat exemplis. In quæ quum incurrerent quotidie,
 eaque ante oculos spectarent, non poterant ad
 honestum nõ trahi & conformari. Quæ causa fuit
 cur non reliquerit peregrè proficisci & vagari li-
 berum, ne externos mores adducerent secum vel
 ritus male formatos & diuersa instituta. Sed & ad-
 uenas nulla de causa vtili irrepentes in urbem ab-
 egit, non (vt Thucydides autumat) veritus ne in-
 stituta sua effingerent, & aliquem haurirēt ad vir-
 tutem profectum: quin potius ne doctores alicui-
 us noxæ forent. Quippe externa corpora exter-
 nos necesse est aduehant sermones: nouorum ser-
 monum noua iudicia sunt comitantia, ex quibus
 fieri non potest quin multi affectus scaturiant &
 libidines à constituta republ. velut concentu dif-
 fona. Quo magis prouidendum putauit ne ciuitas
 perniciosis completeretur moribus, quam ne cor-
 pora aliunde immigrarent infecta. Atque in his
 quidem nullum extat iniuriæ vestigium, nullum
 iniquitatis, quam legibus Lycurgi impingūt qui-
 dam, quasi satis ad fortitudinem, parum ad iustitiã
 compositis. At illa quæ apud eos vocabatur Cry-
 ptia (si modò & ea ex institutis est Lycurgi, vt scri-
 psit Aristoteles) eandem potuit opinionẽ Platoni
 quoq; de republica, & de illo imprimere. Ea erat
 huiuscemodi: Potestates solertissimos ex iuuentu-
 te certis temporis interuallis per agros nulla cer-
 ta de causa mittebant, cum pugionibus & necessa-
 riis cibariis, nulla re præterea alia. Hi interdum per
 latebras dispersi recondebant se & quieti dabant:
 noctu insidentes itinera, litoras, si qui in ipsos inci-
 dissent, perimebant. Nonnunquam interdum
 in agros profecti occidebant robustissimos, &
 valentissimos inter eos, vt etiam tradit in histo-
 ria belli Peloponnesiaci Thucydides, quos vir-
 tute præcellentissimos delegerant Lacedæmonij,

folitos quasi libertatem adeptos coronari, & circumire templa deorum, paulo post nusquam apparuisse omnes amplius bis mille: neque in praesentia vel post, quid factum iis esset, dicere ququam habuisse. Aristot. in primis autor est, ephoros inito magistratu primū Ilotis bellum denuntiare, ne piaculum sit eos peremisse. Et verò cætera quoque agebant cum iis asperè & sæuè, atque multum meri coactos haurire introducebant in conuiuia, ostendentes iuuenibus quàm esset foeda res ebrietas. Cantilenas etiam compellebant eos canere, & choreas saltare enerues ridiculasq; abstinere autem ingenuis. Vnde referunt postea in expeditione in Laconiã Thebanorum, Ilotas qui capti fuerant, pfallere iussos Terpandri, Alcmanis & Spèdonis Laconis carmina, excusasse, prohibere id dominos. Quare qui aiunt liberum Lacedæmone maxime liberū esse, & seruum maxime seruum, nō malè considerauerunt discrimen. Enim verò eas atrocitates ego sequentis temporibus existimo apud Lacedæmonios extitisse secundum magnum illum terræ motum, quo conspirasse cum Messeniis produnt Ilotas, aque ingenti clade oram illam affixisse, periculumque creasse vrbis maximum. Neq; enim Lycurgo possum, ex reliqua illius moderatione & iustitia de moribus eius existimans, cui perhibuit vel Deus testimonium, tam execrabile istius Cryptiæ opus tribuere. Postquam præcipua eius præcepta moribus iam fuerunt sub ipso expressa, & satis adoleuisset res publica, seq; tueri ipsa per se & seruare valuit, sicut fabricato mundo & primum edente motum, Plato memorat ex hilaratum Deum: ita lætus & acquiescens specie & maiestate legum suarum, quæ iam eductæ in opus erant & progrediebantur, studuit, quatenus effici humana prouidentia posset, immortales eas & stabiles relinquere in futurum. Igitur accitis in concionem omnibus, cæteris partibus rempub satis recte demonstrauit ad felicitatem & virtutem comparatam: potissimum verò & antiquissimum caput prius quàm consulisset oraculum, non editurum se iis. Darent itaque operam vt præsentibus legibus inhaerent, neque variarent vel inflecterent quicquam, dum esset ipse Delphis regressus, quum recepisset se, quod Deus iussisset, id se acturum. Spondentibus cunctis, atque eum ad suscipiendum cohortantibus iter, vbi iureiurando adegit reges & senatum, deinceps reliquos ciues, obseruatuos se & viurpaturos, dum remeasset Lycurgus, formam illam reip. contendit Delphos. Vt venit ad oraculum, sacris Apollini factis, consuluit eum satissime leges recte, vt feliciter & cum virtute viueret ciuitas tua, essent latæ, Responso à Deo accepto, præclare leges latas esse, & ciuitatem, quouisque Lycurgi legibus viueret, permanfuram clarissimam: fortes descriptas Spartam misit. Instauratis autem hostiis, amicos & filium complexus, statuit ciues nunquam religione soluere sacramenti, & conciliate sibi mortem ibi voluntariã, id ætatis tum qua neq; viuere neq; vitam pœniteret deponere, & quum res suæ abunde latæ essent. Igitur mortem sibi inedia consciiuit, virorum rempublicã tractantium nec mortem otiosam, nec inertem vitæ exitum,

γεφανώσαοθαι μὲν ὡς ἐλθόντες γερονότας, καὶ ἀειελτὸν τὰ τῶν θεῶν ἱερά, μικρὸν ὃ ὑπερον ἀπὸ τῶν ἀφανῶν γῆρας, πλείονας ἢ διεχλίους ὄντας. ὡς μήτε πῶσα χεῖμα, μήτε ὑπερον ἔχῃ τινα λέγειν τὰ ἔσω διεφθάρησαν. Ἀεισοτέλης ὃ μάλιστ' ἀφῆκε καὶ τοὺς ἐφόρους, ὅτ' αὖ εἰς τιμὴν ἔρχῃ καταστῶσι, πρῶτον τοὺς εἰλωσι κατὰ γέλλῃ πόλεμον, ὅπως διαγῆς ἢ ὁ ἀειλῆν. καὶ τὰλλα ὃ τεραχέως παρεσπέροντο καὶ σκληρῶς αὐτοῖς. ὥστε καὶ πίνῃ ἀναγκάζοντες πολλῶν ἀκρεθόντων τὰ συστίλια παρεισήρον, ὅτι δεικνύμενοι ὁ μέγαν οἶον ὅτι τοῖς νέοις. καὶ ὡδὰς ἐκέλευον ἀδῆν, καὶ χορείας χοροῦν ἀγῆνης καὶ κατὰ γέλλῃσι, ἀπέχεσθαι ὃ τῶν ἐλθόντων. δὲ καὶ φασὶν ὑπερον ἐν τῇ Θεβαίων εἰς τιμὴν Λακωνικῶν στρατῶν τοὺς ἀλισκομένους εἰλωσας κελευόμενοι ἀδῆν τὰ Τερπιδόρου καὶ Ἀλκμάνος καὶ Σπένδοντος τῆς Λακωνίας, παρατῆσαι, φάσκειν ὅτι ἐτέλλῃ τὰς δεσποσύνας, ὥστε τοὺς λέγοντας, ἐν Λακεδαίμονι καὶ τὸν ἐλθόντων, μάλιστ' ἐλθόντων εἶ, καὶ τὸν δούλον, μάλιστ' ἀδῆν, ἔφαυλως τε θεωρηκέναι τιμὴν ἀφῆκε. τὰς μὲν οὖν ποιῶσας χαλεπότητας ὑπερον ἔχῃ εἰσὶ τοῖς Σπαρτιάταις νομίζω, μάλιστ' ἐν τὸν μέγαν σῆσμον, ὃ συνεπιτέλλῃ τοῖς εἰλωσας καὶ Μεσσηνίων ἰσοροῖσι, καὶ πλείστα κακὰ τιμὴν χόρον εἰργάζεσθαι, καὶ μέγιστον τῇ πόλει πείνησιν κίνδυνον. οὐ γὰρ ἔργω παρεσπέλλω Λυκούργω μισθὸν οὕτω τῆς κρυπτίας ἔργον. ἀπὸ τῆς δῆης αὐτῆς πείνησιν καὶ δικαιοσύνης τε κμαρόμενος τὸν ἔσπον, ὃ καὶ ὁ δαμόνιον ἐπεμύρτησε. κατελημμένον δὲ τοῖς ἐπιστοῖς ἤδη τῶν κλειωτάτων ἔσπον αὐτῆς, καὶ τῆς πολιτείας ἐκτετραμμένης ἰκανῶς, καὶ διωαμμένης φέρειν ἑαυτῶν καὶ σῶσιν δι' ἑαυτῆς, ὡς πρὸ ὁ Πλάτων φησὶν ὅτι τὰ χόρον γῆμορῶν καὶ κινήσει τιμὴν πείνησιν ἀφῆκε. οὕτως ἀγαθῶν καὶ ἀγαπήσας ὁ τῆς νομοθεσίας κάλλος καὶ μέγιστος ἐν ἔργῳ γῆμομένης καὶ ὁδῶν βαδίζουσας, ἐπεμύρτησε ὡς ἀνυσὸν ἔξ ἀφῆκε πίνης πείνησιν, ἀθάνατον αὐτῶν ἀπολιπεῖν, καὶ ἀκίνητον εἶναι τὸ μέλλον. σωμαγαγὸν οὖν ἀπῆκε εἰς ἐκκλησίαις, τὰ μὲν δῆλα μετῆρας ἔχῃ ἔφη καὶ ἰκανῶς πρὸς ἀδῆμονίαν καὶ ἔρετιν τῆς πόλεως. ὃ ὃ κλειωτάτων ὅτι καὶ μέγιστον, ἐκ αὐτῆς ἐνεργεῖν πρὸς τὸν πρὸς αὐτοῖς ἢ χεῖρα τὰ θεῶν. δεῖν οὖν ἐκείνοις ἐμμελῆν τοῖς κατῆσιν νομοῖς, καὶ μηδὲν ἀλλασθῆναι, μήτε μετακίεῖν, ἕως ἐπύρσειν ἐκ Δελφῶν αὐτόν. ἐπῆμελθὼν γὰρ ὁ, ἡ αὐτῆς θεῶν δοκῆ προήσῃν. ὁμολογοῦντων ὃ πύτων καὶ κλειωτάτων βαδίζῃν, ὅρκους λαβὼν πρὸς τῶν βασιλέων καὶ τῶν γερόντων, ἐπέτρεπε πρὸς τῶν δῆων πολιτῶν, ἐμμελῆν καὶ χεῖρασθαι τῇ κατῆσιν πολιτεία μέχρις αὐτῶν ἐπῆμελθῃ ὁ Λυκούργος, ἀπῆκε εἰς Δελφοῖς πρὸς γῆμομένης ὃ πρὸς τὸ μαρτεῖνον, καὶ ὃ θεῶν γύσας, ἠρώτησεν εἰκαλῶς οἱ νόμοι καὶ ἰκανῶς πρὸς ἀδῆμονίαν καὶ ἔρετιν πόλεως κλειωμένοι τυγχάνουσιν. ἀποκρινάμενος ὃ τῶν θεῶν, καὶ τοῖς νόμοις καλῶς κεία καὶ τιμὴν πόλιν ἐνδοξοτάτην ἀφῆκεν τῇ Λυκούργου χεῖρασθαι πολιτεία, ὁ μάλιστα μαρτεῖνος, εἰς Σπαρτίαν ἀπέστειλεν. αὐτὸς ὃ τὰ θεῶν πάλιν γύσας, καὶ τοῖς φίλοις ἀπασάμενος καὶ τῶν ἄλλων, ἔγνω μηκέτι τοῖς πολιταῖς ἀφῆκε τῶν ὅρκων, αὐτῆς ὃ κατῆσθαι τὸν βίον ἐκασίως, ἡλικίας γεροντῶς ἐν ἡ καὶ βίου ἐπὶ καὶ πεπαῦσθαι βα-

λομέροις ὡς οἰοῖν ὅτι, καὶ τῶν αὐτῶν ἰκανῶς πρὸς ἀδῆμονίαν ἔχῃ δικαιοσύνην. ἐτελεύτησεν οὖν ἀποκαρτερήσας, ἡγούμενος χεῖρασθαι τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν μηδὲ τὸν θάνατον ἀπολιπέσθαι, μηδὲ ἔργῳ τὸ τοῦ βίου τέλος

ἄλλ' ἐν δριτῆς μερίδι καὶ παλαιῶς ἡρώδης αὐτὸν τε γὰρ A
 ἐξ ἄρμασιν καὶ κέλιμα τ' ἐπὶ τῶν ὡς ἀληθῶς ἐπι-
 τελείωσιν εἶ) τῆς δὲ δαμοῖας, καὶ τοῖς πολιταῖς ὧν ἔχει τῆ
 βίου παρεσβόασε καλῶν καὶ ἀγαθῶν, φύλακα τ' ἰάνατον
 ἀπολείπει, ὁμομοχέσι γρη῏αι τῆ πολιτεία μέχρις αὐτῆς
 νος ἐπιμέλει. καὶ οὐ διεβόλη τῆ λογισμῶν. ποσὸν γὰρ
 ἐπεσβόσει ἡ πόλις τ' Ἑλλάδος δνομία καὶ δόξη, γρη῏α
 ἐτῆ πεντακτασίω τοῖς Λυκούργου γρησαμῆν νόμοις, οἷς, δε-
 καπασάρων βασιλέων μετ' ἑκάστον εἰς Ἄγιν τ' Ἀρχιδάμου
 ἡρώδης, ὁστέως ἐκίνησεν. ἡ γὰρ τῆ ἐφόρων κατὰ σαις, ὁσ
 ἀρεῖαι καὶ, ἀλλ' ἐπίτασις τ' πολιτείας, καὶ δοκῶσα πρὸς τῆ B
 δήμου γρηνοῖαι, σφοδρῶτερον ἐποίησε τῶν δρισοκρατίας.
 Ἄ γδδς ὁ βασιλεύοντος, εἰσερῶν νόμισμα πρὸς τὸν εἰς τῶν
 Σπάρτῶν, καὶ μετ' τῆ νομισματος, πλεονεξία καὶ πλούτου γη-
 λος ἐπέβη, δι' Ἀλέξανδρον, μάλλον ὅ ἔχει Λύσανδρον. ὅς
 αὐτὸς ἂν ἀνάλωτος ὑπὸ γρημάτων, ἐπέπλησε τ' πατερίδα
 φίλοπλουτίας, καὶ ὑφῆς. καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυροῦν ἐκ τῆ πολέ-
 μου καταγαγῶν, καὶ τοῖς Λυκούργου καταπολιτῶσάμῆρος
 νόμοις. ὧν ἐπίτασις πρὸς τῆσιν, οὐ πόλεως ἡ Σπάρτη
 πολιτείας, ἀλλ' ἀνδρὸς ἀσκητῆ καὶ σφοδρῶν ἐχουσα, μάλλον C
 ὅ, ὡς πρὸ οἱ ποιητῆ τὸν Ἡρακλέα μυθολογοῦσι δέρμα καὶ
 ξύλον ἔχοντα τῶν οἰκονομῶν ἐπιπορῶσαι, καὶ ἔχει τῆσιν
 πρὸς τῆσιν καὶ θεοῶν τρεῖσιν οἷς, ἔτασ ἡ πόλις ἀπὸ σκυ-
 τάλῃς μίας καὶ τριβωτοῖς, ἀργυροῦ τ' Ἑλλάδος ἐκῶσης καὶ
 βουλομῆης, κατέλυε τῆς ἀδίκου δνωσείας καὶ τρεσνίδας
 ἐπὶ τοῖς πολιτῶσιν, καὶ πόλεμοις ἐβραβόει, καὶ σάσῃς κα-
 τέπαυε, πολλὰ καὶ οὐδ' ἀσπίδα κινήσασα μίας, ἀλλ' εἶνα
 πεμψασα πρὸς τῶν, ὅ πρῶτες δῶν ἐποίου ὁ πρὸς
 τασάμῆρος, ὡς πρὸ αἰ μέλισται φανέντος ἡγεμόνος, σιωφῆ-
 χριτες καὶ καταχρησμούμῆροι πρὸς τὸν πρὸ τῶν δνομίας τῆ πό-
 λῃ καὶ δικαιοσύνης. ὅθεν ἔγωγε θαυμάζω τῆσιν λεγόντων ὡς D
 δρῆσται μὴ ἠδέσθαι, δρῆσιν ὅσῃ ἡπίσαντο Λακεδαίμο-
 νοι καὶ τὸν Θεοπόμπου τῆ βασιλέως ἐσάμοῖων λόγῶν, ὅς,
 εἰπόντος τοῖς, σάσῃσται τῶν Σπάρτῶν δρῆσ τῆσιν βασιλέως
 δρῆσ καὶ γρηνοῖας, Μάλλον (εἶπε) δρῆσ τῆσιν πολιταῖς πει-
 θαρχικῶν ὄντας. οὐ γὰρ ἀκέρῃ ὑπομῆσοι τ' πρὸς τῆσιν μὴ
 δνωσάμῆρος. ἀλλ' ἡ πρῆταρχία μάθημα μῆδῆσιν δρῆστος
 ἐμποῖ γὰρ ὁ καλῶς ἀγων, ὁ καλῶς ἐπεσται. καὶ κατὰ πρ
 ἱπτικῆς τέχης ἀποτίλεσμαι, πρὸς τῶν ἡπίσαν καὶ πειθεῖον
 πρὸς τῆσιν, ἔπει βασιλικῆς ἐπίτασῆης ἔργῶν, ὅ πρὸ τῆσιν ἔργῶ-
 σασται. Λακεδαίμοιοι ὅσῃ δρῆσ τῆσιν, ἀλλ' ἐπίτασῆης E
 ἐπὶ γρη῏α τῶν ἄλλοις τῆ ἀρῆσ καὶ ὑποακῆν ἀβῆς.
 ἡπίσαν γὰρ ἔναυς, ἔπει γρη῏α παρ' αὐτῆσ, ὁστέ ὁπλίτας,
 πέμπουτες, ἀλλὰ εἶνα Σπαρτιάτῶν ἡγεμόνα καὶ λαβό. τῆ
 ἐχρῶτο μετ' ἡμῆς καὶ δῆσι. ὡς πρὸ Γυλίππου Σικελιῶται,
 καὶ Βρασιδά Χαλκιδῆς, Λύσανδρου ὅ καὶ Κόμικρατί-
 δα καὶ Ἀγισιδῆα, πρῶτες οἱ τῶν Ἀσπιδοκῶν, τοῖς
 μὴ ἀδρας, δρῆσ καὶ σωφροῖας τῆσιν ἐκασταχοῦ δῆμον
 καὶ ἀρχόντων ὀνομάζουτες, πρὸς δὲ σύμπασαν τῶν τῆσιν
 Σπαρτιάτῶν πόλιν, ὡς πρὸ πρῆταρχῆν ἡ διδάσκαλον δρῆ-
 μοῖος βῆς καὶ τεταγμῆης πολιτείας, ἀποβλέπουτες. εἰς ὅ καὶ F
 Στρατόνικος ἐπίτασῆης δρῆσ, μετ' παιδίας, νομοθετῆσ καὶ
 κελῶν Ἀθῆναῖοις ἀγῆ μυσῆεια καὶ πομπῆς, Ἡλείοις ὅ
 ἀγνοθετῆσ, ὡς κέλιμα τῆσιν ποιῶστας. Λακεδαίμοιοι δὲ, αὐτῶν ἀμῆται ἔπει, δρῆσται. καὶ τῆσιν μὴ εἶρηται
 χρεῖν τῆ γελῶν. Ἀνπαδῆης ὅ Σωκράτης ἀπὸ τῆσιν ἐκ τῆσιν μάχης ὄρων τοῖς Θεβαῖοις μέγα φρονοῦστας,

sed eum quoque participem virtutis & actionis
 esse ratus debere. Sibi enim perpetratis pulcherri-
 mis rebus consummationem in meritum fore feli-
 citatis: ac civibus, qui adiuraverat legibus se eius,
 dum redisset, vsuros bonorum se quæ parauerat
 per vitam, relicturum excessum custodem. nec
 falsus opinione fuit. Vsq; eò ciuitas illa disciplina
 publica & gloria principatū tenuit Græciæ quin-
 gentorum spatio annorum, vtendo Lycurgi legi-
 bus, quas ex quatuordecim regibus, qui cum sunt
 vsque ad Agin Archidami filium insequuti, nemo
 mouit: nam ephorum creatio, non remissio le-
 gum, sed contentio fuit. Quæ quanquam popula-
 ris appareret, optimatum vim amplificauit tamē.
 Agide regnante primum pecunia influxit in Sparta-
 tam, comesque pecuniæ, habendi cupido & diui-
 tiarum admiratio inuasit per Alexandrum, vel pot-
 ius Lyfandrum: qui inuictus ipse à pecunia, pa-
 triam impleuit opulentia cupidine & luxu, de-
 portatoque ex præda auro & argento, Lycurgi
 conuulsi leges. Quibus ante vigentibus, non ci-
 uitatis Sparta republ. sed viri religiosi & sapientis
 vita prædita: imò sicut Herculem fingunt poetæ
 cum pelle & claua orbem terræ peragrassè, vici-
 scentem sceleratos & feros tyrannos, ita hæc ciui-
 tas ex vna scytala & læna dominans in Græciam
 volentem & lubentem, obtruit iniustas in rebus
 publicis potestates & tyrannides, bellorum arbi-
 trium habuit, seditiones compressit crebro ne vno
 quidem moto clypeo, vno tantum legato misso,
 quem ilicò omnes audiebant, apum more super-
 ueniente duce concurrentes & sese componen-
 tes. Tanta effulsit disciplina & iustitia illius ciuita-
 tis. Quo magis miror illos qui dicunt, obedire
 nosse, non nosse imperare Lacedæmonios: &
 Theopompi regis dictum laudant, qui quum di-
 ceret quidam per reges stare Lacedæmonem im-
 perandi gnaros, Imo (inquit) per ciues principibus ob-
 temperare doctos. Neque enim sustinent parere iis
 qui nesciunt præesse, sed est imperantis obediētia
 disciplina: siquidem efficit, qui bene ducit, vt be-
 ne sequaris. Atque vt artis est equariæ consumma-
 tio, placidum equum & obsequentem reddere, ita
 est regis scientiæ efficere obedientiam munus.
 Lacedæmonii verò non obedientiam, sed deside-
 rium infundebant aliis ipsos sequendi & obtem-
 perandi. Nempe postulabant hi per legatos ab iis
 non classem, non pecuniam, nō copias, sed vnum
 Spartiatam, ducem. Quem nacti, vtiebantur eo
 cum honore & metu: ita Gylippo Siculi, Brasida
 Chalcidenses, Lyfandro, Callicratida, Agefilao
 omnes qui Asiam incolunt. Appellabant qui-
 dem illos viros rectores moderatoresque populo-
 rum & magistratum, vt ad quosque missi erant:
 Cæterum semper ciuitatem Lacedæmoniorum
 ceu magistratam vel præceptricem honestæ vitæ &
 compositæ reipubl. respiciebant. Quo etiam vr-
 bane cauillatum Stratonicum apparet, legem fe-
 rentem & iubentem vt Athenienses mysteria &
 pompas agerent, Elij ludos ederent, quod hoc fa-
 cerent scientissimè: Lacedæmonii verò, vbi titu-
 barent hi, eos verberarent. At fuit id dictum ri-
 dicule. Socraticus vero Antiphanes, Thebanos
 cernēs ob Leuctricam pugnam animos attollere,

nihil inter eos & pueros dixit interesse, quod ce- A
 ciderint præceptorem, exultantes. Atqui id caput
 eo tempore non erat Lycurgo, ut multis imperan-
 tem relinqueret urbem suam, sed totam civitatem
 ceu vnum hominem censens beatam vitam ex
 virtute & ciuili trahere concordia, id spectans ma-
 chinatus est & concinnauit, ut ingenui & frugi
 redditi & continentes, quam diutissime durarent.
 Hoc fundamentum Plato reipubl. sumpsit, Dio-
 genes item ac Zeno, omnesq; quotquot commē-
 tati de his in cœlum feruntur, quum præter scripta
 & verba reliquerint nihil. Hic, qui non scripta, nō B
 verba, sed re in lucem edidit rempubl. quam imi-
 tati nemo queat, & arbitrantibus sapientem qua-
 lis informatur, nunquam existere posse, ob oculos
 posuit totam philosophantem civitatem, optimo
 iure, quicunq; vnquam respub. in Græcia institue-
 runt, antecelluit omnes gloria. Quamobrē illum
 Aristoteles non satis amplos pro merito honores,
 quanuis habeat amplissimos, habere ait Lacedæ-
 mone. Extat enim ibi templum, vbi ut Deo anni-
 uersaria sacra ei faciunt. Fama est, quum reliquæ
 eius in patriam relata essent, tumultum de cœlo
 fuisse tactum, idque si discesseris ab Euripide, qui C
 postmodum defunctus est, & in Macedonia pro-
 pe Arethufam humatus, haud temere contigisse
 cuiquam inter claros viros alii. Hoc quidem sup-
 petit magnum argumentum & testimonium stu-
 diosis Euripidis, quod soli ei post fata euenerit &
 delatum fuerit illud, quod diis gratissimo & san-
 ctissimo viro ante euenerat. Extinctum Lycurgum
 alii Cirræ affirmant, Apollothemis deporta-
 rum Elim, Timeus & Aristoxenus in Creta vitam
 finisse, & sepulchrum eius ostendi Aristoxenus ait
 in Pergamia iuxta viam regiam. Filium tradunt
 enim vnicum reliquisse Antiorum: quo sine prole
 defuncto familia eius exoleuit. Amici eius & fam-
 iliares anniuersaria & conuentū, qui longo tem-
 pore mansit, instituerunt: ac dies quibus conuen-
 tum celebrabant, Lycurgidas appellauere. Aristoc-
 rates Hipparchi filius hospites Lycurgi memo-
 rat, quum in Creta esset assumptus, rogatu eius
 corpus combussisse, cineresque dissipasse in pel-
 agus: quo caueret, ne si quando reliquæ suæ essent
 Lacedæmonem delata, tanquam ipse reuertisset,
 & solati essent iureiurando, rempublicam im-
 mutarent. Hæc accepimus de Lycurgo.

ὁ δὲ ἐν αὐτοῖς ἔφη Λυκούργον παιδαγῶγόν ἐπιπέσει τὸν
 παιδαγωγὸν γαυραίωντων. ἔμην τὸ γὰρ ὅτι Λυκούργου κεφα-
 λαὸν ἰὼν τότε πλείων ἠγασμένην ἀπολιπέν τὴν πόλιν. ἀλλ'
 ὡς ἄρ' ἐνὸς ἀνδρὸς βίῃ καὶ πόλεως ὅλης νομίζω δὴ δαίμονια
 αὐτῷ ἀρετῆς ἐπίνεσθαι καὶ ὁμοιοῦσ' ἑαυτῷ, ὡς ἔστι τὸ
 σωεπάξει καὶ σωήρμωσεν, ὅπως ἐλθούτεροι καὶ ἀνάρκειοι
 ἡρόμιοι καὶ σωφρονιστῆρες ἐπιπέσειν χροῖον Λυκούργου.
 αὐτῷ καὶ Πλάτων ἔλαβε τῆς πολιτείας ὑπόθεσιν, καὶ
 Διογῆνης, καὶ Ζιλιών, καὶ πῶντες ὅσοι τί ποτε τῶν ἐπιπέσει
 ῥήσαντες εἶπεν, ἐπαγοῦνται, γράμματ' αὐτοῦ καὶ λόγους ἀπο-
 λιπόντες μόνον. ὁ δ' οὐ γράμματ' αὐτοῦ καὶ λόγους, ἀλλ' ἔργον πο-
 λιτείας ἀμίμητον εἰς φῶς ἔφερεν ἐκείνου, καὶ τοῖς ἀνυ-
 παρκῶν ἐστὶ τὸ λεγόμενον ὡς ἐπὶ τὸν σοφὸν Λυκούργον ὑπο-
 λαμβάνουσιν, ἐπιδείξας ὅτι τὴν πόλιν φιλοφύσσαν, εἰκότως
 ὑπόθεσιν τῆς δόξης τοῖς πρώτοις πολιτῶν ἄρχαίους ἐν πῶς Ἑλ-
 λησι. δι' ὅσον Ἀριστοτέλης ἐλάττωσας ἔχον φησὶν ἡμεῖς ἔργον
 σῆκον ἰὼν αὐτὸν ἔχον ἐν Λακεδαιμόνι, καὶ ἄρ' ἔχοντα τὰς με-
 γίστας. ἰερὸν τε γὰρ ἐστὶν αὐτῷ, καὶ θυοῖσι καὶ ἑκαστὸν ἐνιαυτὸν
 ὡς θεῷ. λέγεται δ', καὶ τὸ λήσαντων αὐτῷ χρημαθέντων οἴκα-
 δε, κεραυτὸν εἰς τὸν τάφον κατασκήψαι. ἔτο δ' ἔραδιως ἐτέρω
 πητὶ τὸ ἐπιφανῶν, πλὴν Εὐειπίδῃ συμπεσῆν ὑπερβ, τελευ-
 τήσαντι, καὶ ταφέντι τὴν Μακεδονίαν ὡς Ἀρέθουσαν, ὡς τε
 ἀπολόγημα καὶ μῦθον μὲν ἐστὶ τὸς ἀγαπῶσιν τὸν Εὐ-
 ειπίδῃ, ὁ μόνον συμπεσῆν αὐτῷ μὲν τελευτῶν, καὶ ἡμέ-
 ρα αὐτῷ φιλοφύσσαν καὶ ὁσιωτάτω ὡς ἔπειτα σωεπέσει.
 τελευτήσαντι τὸν Λυκούργον οἱ μὲν ἐν Κίρρα λέγουσιν. Ἀ-
 πολλόθεμις δ', εἰς Ἡλιν χρημαθέντα. Τίμαχος δ' καὶ Ἀριστοξέ-
 νος, ἐν Κρήτῃ καταβίβαντα, καὶ τὰ φων Ἀριστοξένος αὐτῷ δει-
 κνύσασθαι φησὶν ὑπὸ Κρητῶν τὴν Περραμίας ὡς ἐπὶ τὸν ξενικῶν
 ὁδῶν. ἡ δὲ λέγεται μονοῦ καὶ καλιπέιν Ἀντίωρον οὐ τελευ-
 τήσαντος ἀτέκισ, ὁ ἡμῶς ἐξέλιπεν. οἱ δ' ἐπ' αὐτοῖς καὶ οἴκῃσι δὴ
 δολιχίπῃ καὶ σιῶδον ἐπὶ πολλοῖς χρόνοις Λυκούργου ἄσαν κα-
 τέστησαν, καὶ τὰς ἡμέρας ἐν αἷς συνήρχοντο, Λυκούργιδας
 ὡς ἔρησαν. Ἀριστοκράτης δ' ὁ Ἰππάρχου φησὶ τοὺς ξέ-
 νοις τὸν Λυκούργου τελευτήσαντος ἐν Κρήτῃ, καὶ ὅσα ὁ σῶμα
 καὶ Λυκούργου τὸ πέθαν εἰς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δεηθέντος,
 καὶ φυλαξαμένου μὴ ποτε ἀρετῆ τῶν λειψάνων εἰς Λακε-
 δαιμόνα χρημαθέντων, ὡς ἐπανήκοντος αὐτῷ, καὶ τῶν ὄρκων λε-
 λυμένων, μεταβάλλωσι τὴν πολιτείαν. αὐτῶν μὲν οὖν
 ὡς ἐπὶ τὸν Λυκούργου.

PLVTARCHI
 Numa Pompilius.

ST etiam de rege Numa, qui
 tempore vixerit, non leuis con-
 certatio: tametsi ad hunc auto-
 rem stemmata pro certo refer-
 re velint. Verum Clodius qui-
 dam in libro, cui titulum fecit
 Indicem temporū, vetusta illa
 acta, quū excinderent Galli urbē,
 abolita contēdit fuisse: quæ verò
 nunc in manibus teruntur, esse
 à nonnullis in gratiam certorum
 hominum in nobilissimas familias
 & gentes, à quibus alienissimi
 sint, penetrantium, falso conscrip-
 ta.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
 Νουμάς.

ΣΤΙ δ' καὶ ὡς ἐπὶ τὸν Νουμᾶ τὸν βασιλέως
 χρόνων καὶ οὗς γέγονε, νεανική δὴ φερεῖ
 καὶ περὶ δὲ ἀρχῆς εἰς τὸν κατάγεσθαι τὸ
 σέμματα ἀκριβῶς δοκούντων. ἀλλὰ καὶ
 Κλωδίου τις ἐν ἐλέγχῳ χρόνων (ἔτα γὰρ
 πῶς ἐπιγέγραπται τὸ βιβλίον) ἰσχυρίζεται
 τὰ μὲν ἀρχαῖα ἐκείνη ἀναλεσθῆναι ἐν πῶς
 Κελπῆσι πάντες τὴν πόλεως ἠφανίσαντες
 τὰς τῶν φαινομένων, ὅτι ἀληθῶς συλ-
 κείσασθαι, δι' ἀνδρῶν χριστομένων πῶς,
 εἰς τὰ ὡς ἔπειτα γῆ καὶ πῶς
 ἐπιφανέσθαι τοὺς οἴκους δὲ ἔπειτα
 σῆκοντων εἰς βία ἄρχαίους.